

Hvussu er lívið?

Kanning fyri Fólkaheilsuráðið

Samandráttur

	INDIKATOR		OECD BETTER LIFE STIG	
	2013	2017	2013	2017
1. Býli	8.1	8.5	1	1
2. Inntøka	6	5.6	15	7
3. Arbeiði	8.2	9.1	3	3
4. Sosial Netverk	9.6	8.8	6	3
5. Útbúgving	4.7	6.1	31	28
6. Umhvørvi	9.6	9.8	2	2
7. Samfelagsluttøka	10	9.1	1	1
8. Heilsa	9.2	8.9	3	7
9. Lívsnøgdsemi	10	10	1	1
10. Tryggleiki	10	9,7	1	1
11. Arbeiði/frítíð javnvág	Í kanningini er OECD miðal nýtt			

Viðm.: Allir indikatarar eru skaleraðir til millum 0 og 10, har 10 er tað besta

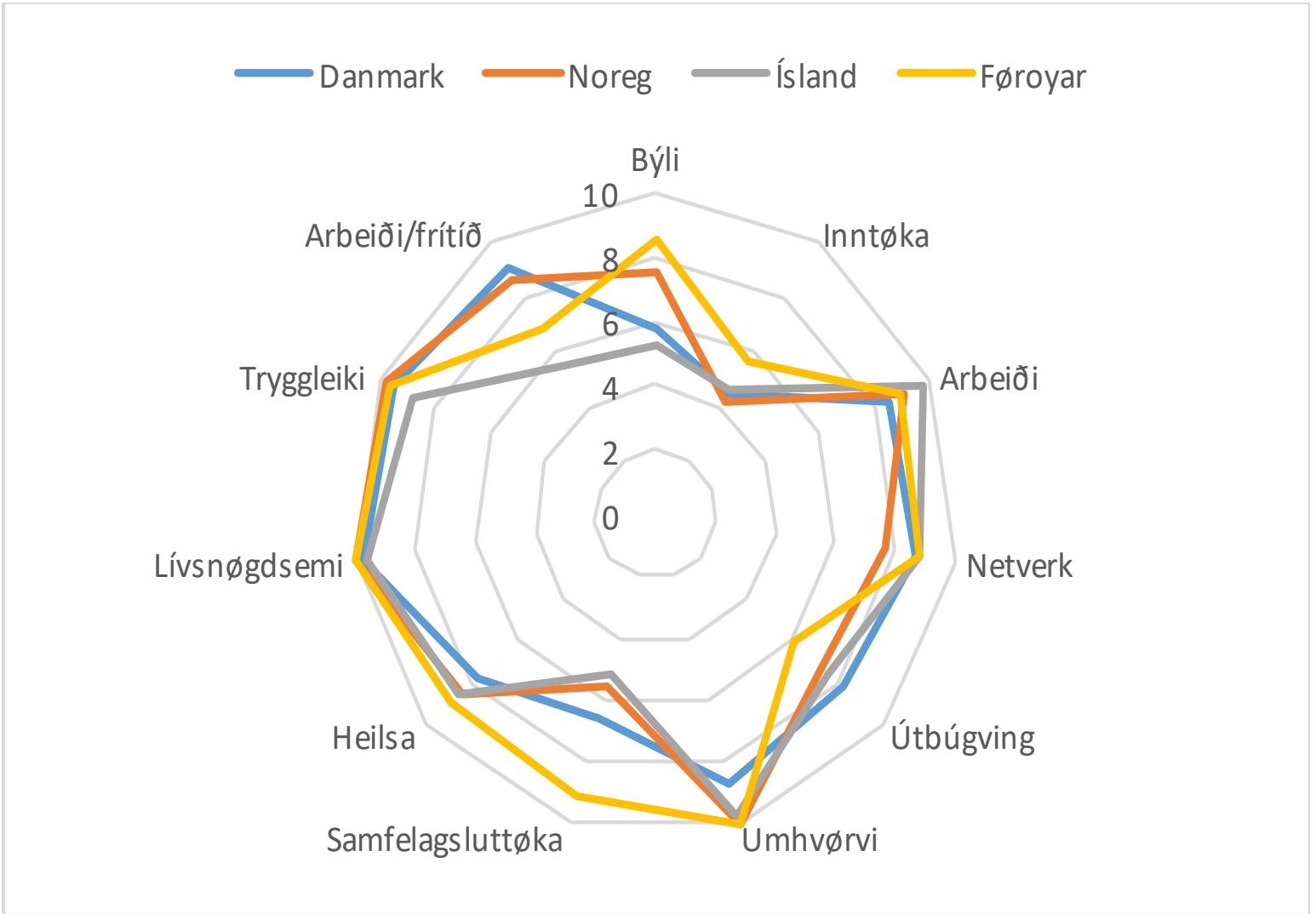
Samanbering við Norðurlond

1

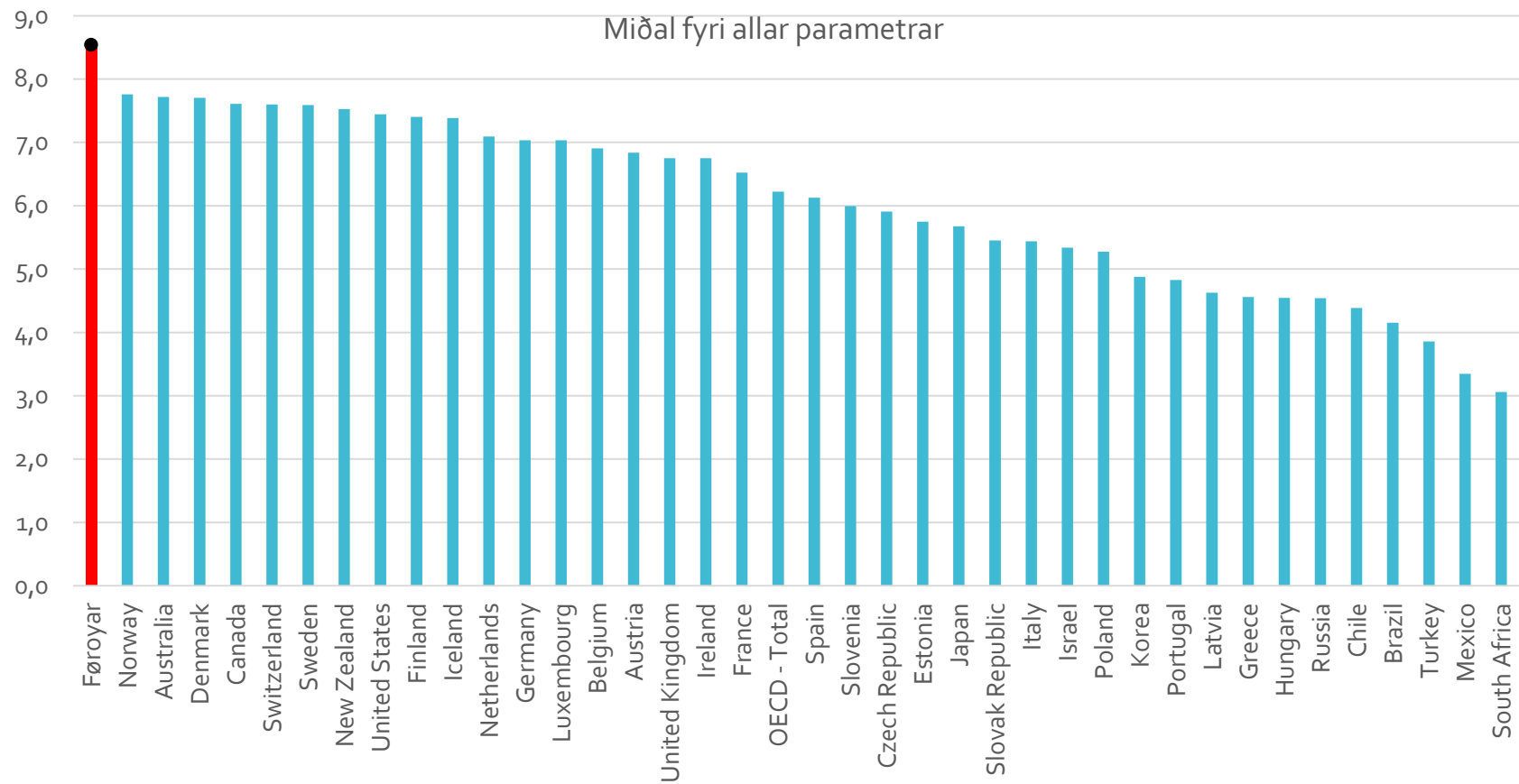
	Danmark	Noreg	Ísland	Føroyar
1. Býli	5.7	7.5	5.3	8.5
2. Inntøka	4.4	4.2	4.6	5.6
3. Arbeiði	8.5	9	9.7	9.1
4. Sosial netverk	8.7	7.7	8.8	8.8
5. Útbúgving	8.2	7.3	7.5	6.1
6. Umhvørvi	8.7	10	9.7	9.8
7. Samfelagsluttøka	6.6	5.5	5.2	9.1
8. Heilsa	7.8	8.5	8.6	8.9
9. Lívsnøgdsemi	9.7	10	9.6	10
10. Tryggleiki	9.5	9.8	8.8	9.7
11. Arbeiði/frítíð	9.1	8.7	5.5	6.9
Miðal	7.9	8.0	7.6	8.6

Samanbering við Norðurlond

2

Miðal fyri øll lond – um Føroyar var við

Viðm.: Svarti prikkurin í øllum grafunum lýsir úrslitið í seinastu kanning í 2013

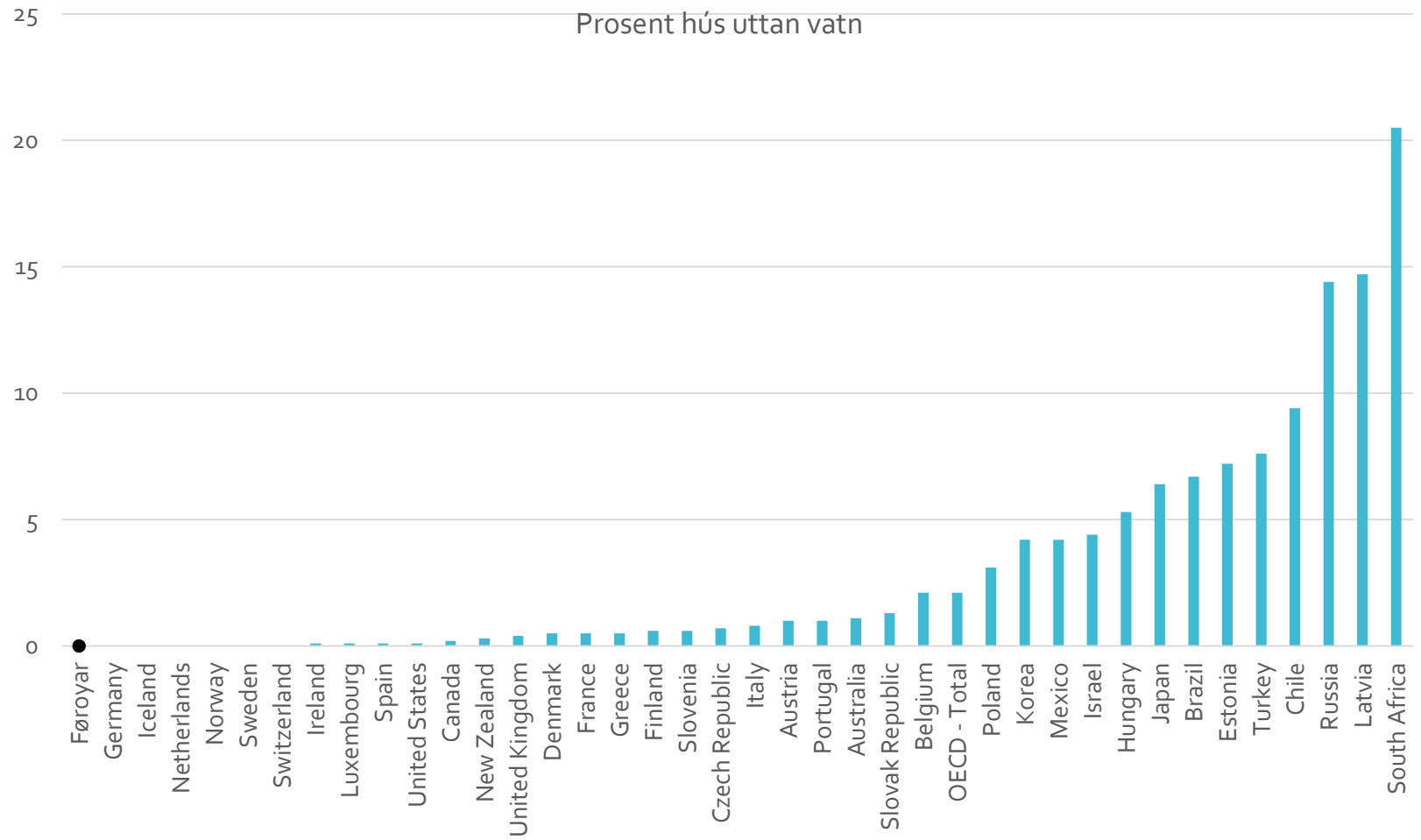
Býlið

Indikator nr. 1

Her verður hugt eftir býlisumstöðunum við nokrum indikatorum, har hugt verður eftir, hvussu nógv pláss vit hava at búa í, í hvønn mun vit hava atgongd til grundleggjandi sanitarar umstøður, hvussu nógv av okkara inntøku fer til húsarhald, og hvussu nøgd vit eru við okkara býli.

Parametrar

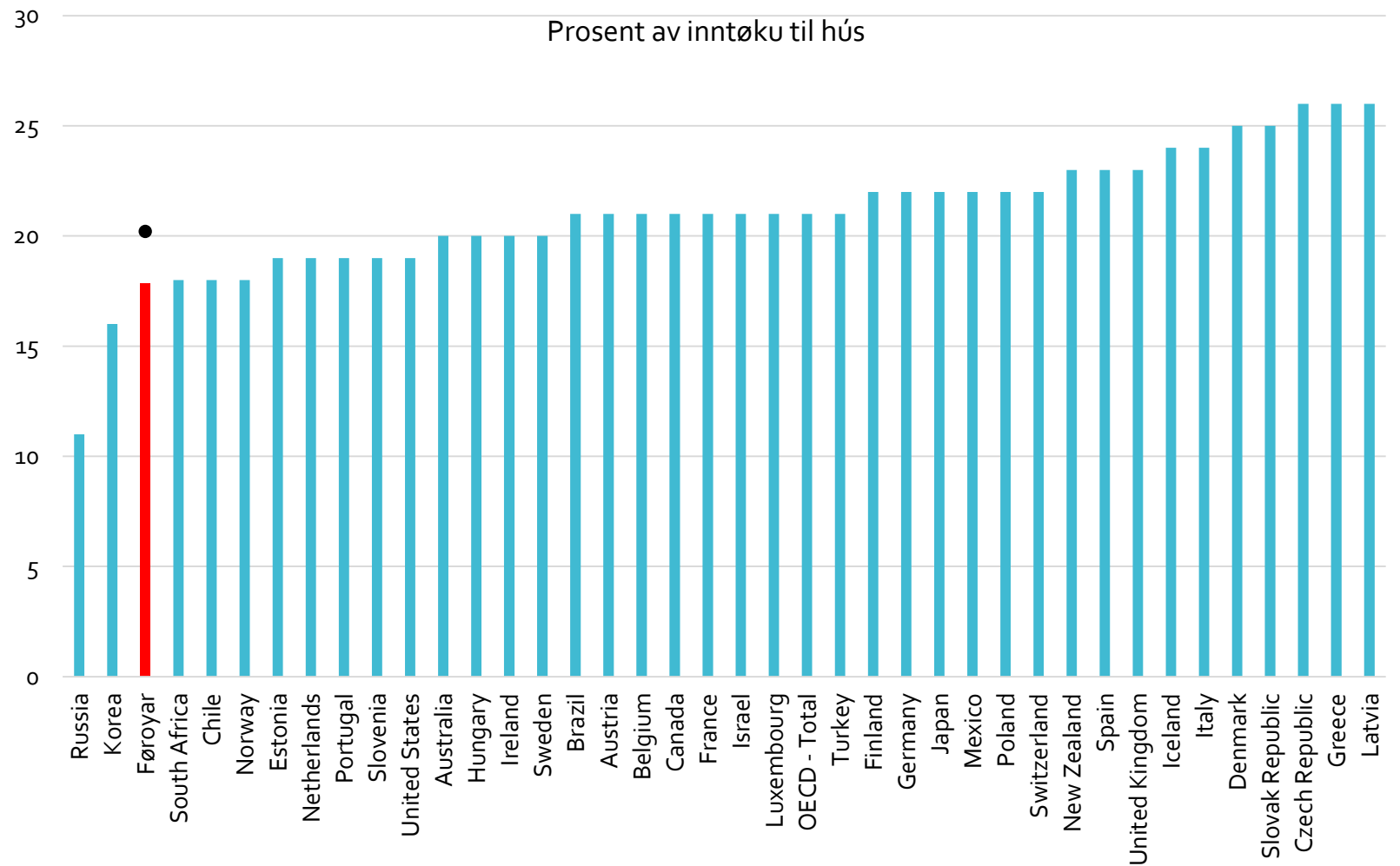
Býlið

Kelda: Hagstovan (Manntal)

Parametrar

Býlið

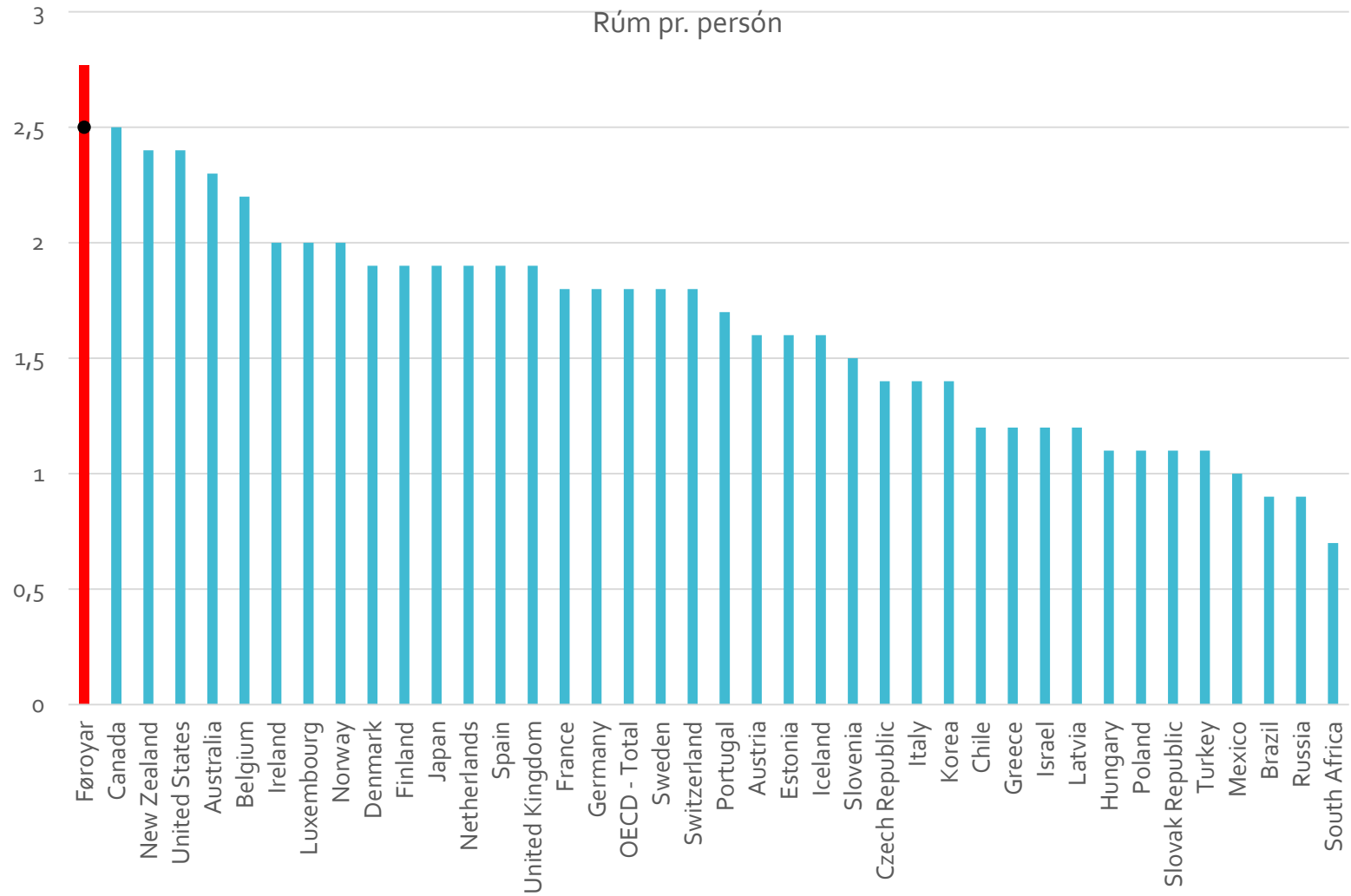

Kelda: Hagstovan (prístalið)

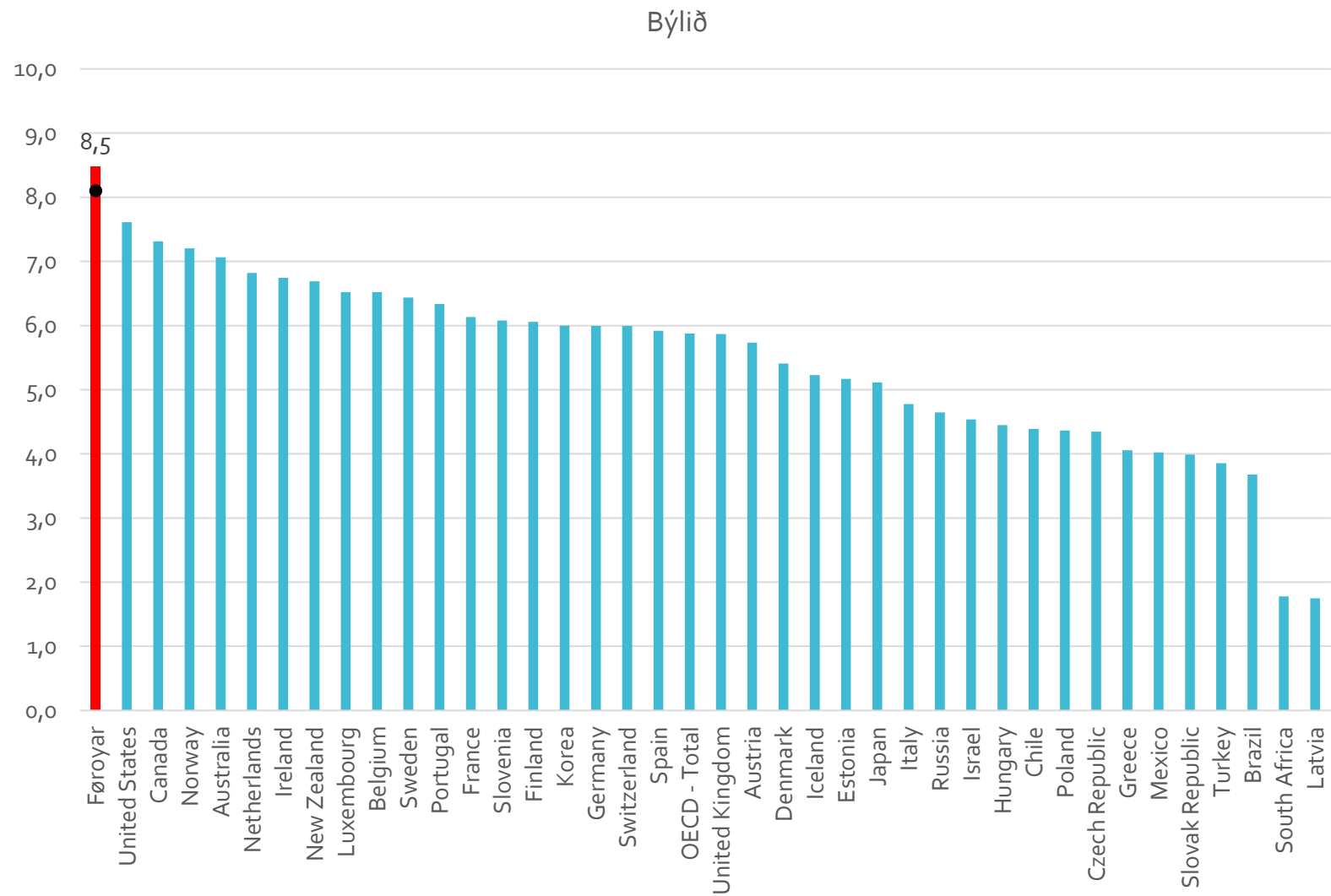
Parametrar

Býlið

Kelda: Hagstovan (Manntal)

Býlið

Býlið

greinað

3 parametrar eru við til at mynda indikatorin fyri býlið, heisr eru:

- Rúm per fólk
- Procentstig fyri, hvussu nógvan pening fólk nýta uppá býlið
- Saniteru viðuskiftini, tá tað kemur til býli

Føroyar var á fyrsta plássi í seinastu kanning og hava hildið plássið í hesi kanning. Indikatorin er vorðin betri, hevur flutt seg frá 8.1 – 8.5 og er hetta serliga grundað á at føroyingar nýta í meðal, lutfalsliga minni av peningi til útreiðslur av býli. Hetta vísir prístalið hjá Hagstovu Føroya.

Hetta merkir, at føroyingar hava tað betri innan hendan indikator og millum annað liggja nakað omanfyri norðurlendsku grannar okkara.

Inntøkur

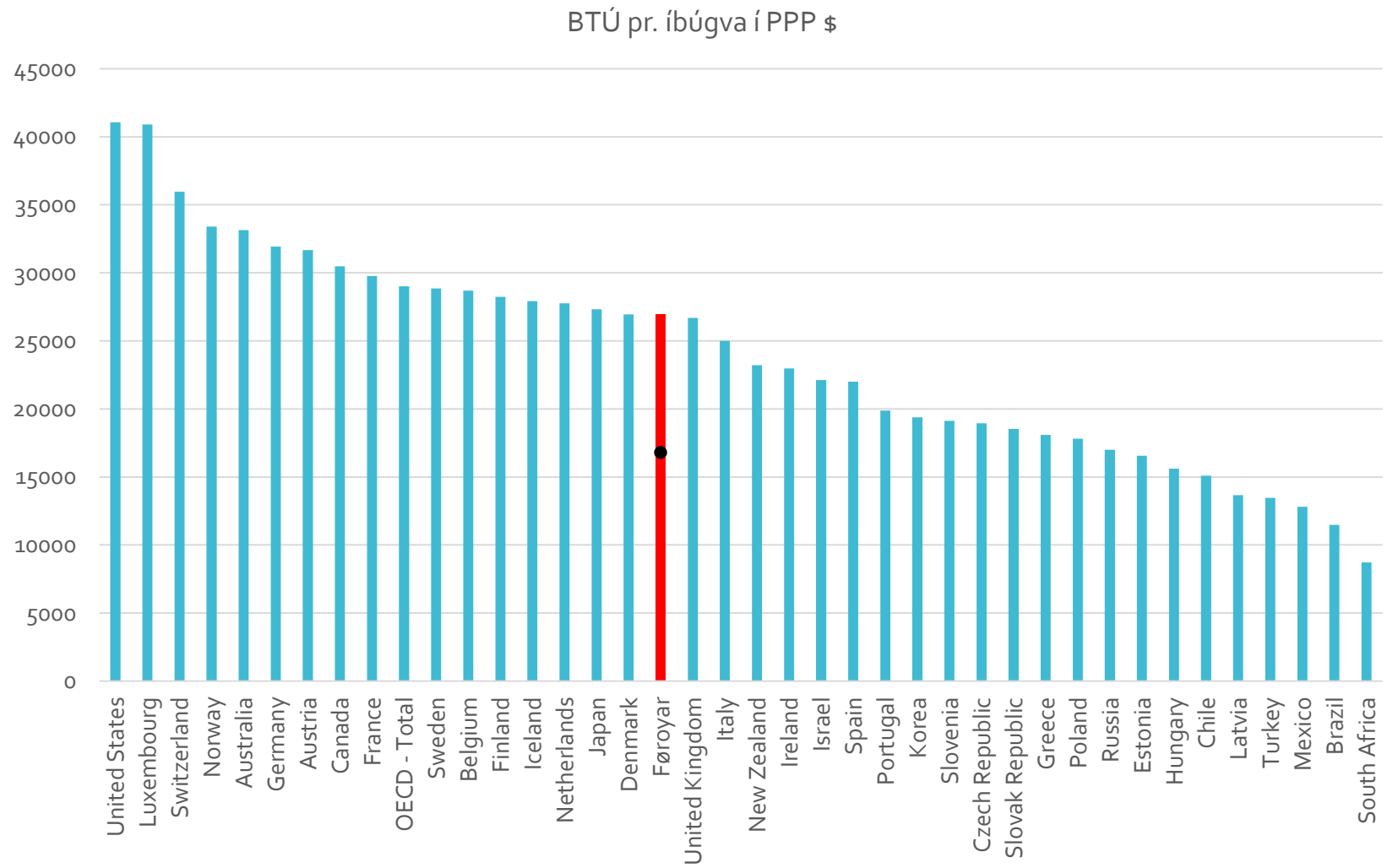
Indikator nr. 2

Hóast peningur ikki kann keypa eydnuna, so hevur peningur týdning fyri at fáa eitt hægri livistøði og størri vælveru.

Hægri inntøka gevur eisini móguleika fyri betri býli, útbúgving og betri heilsuumstøðum.

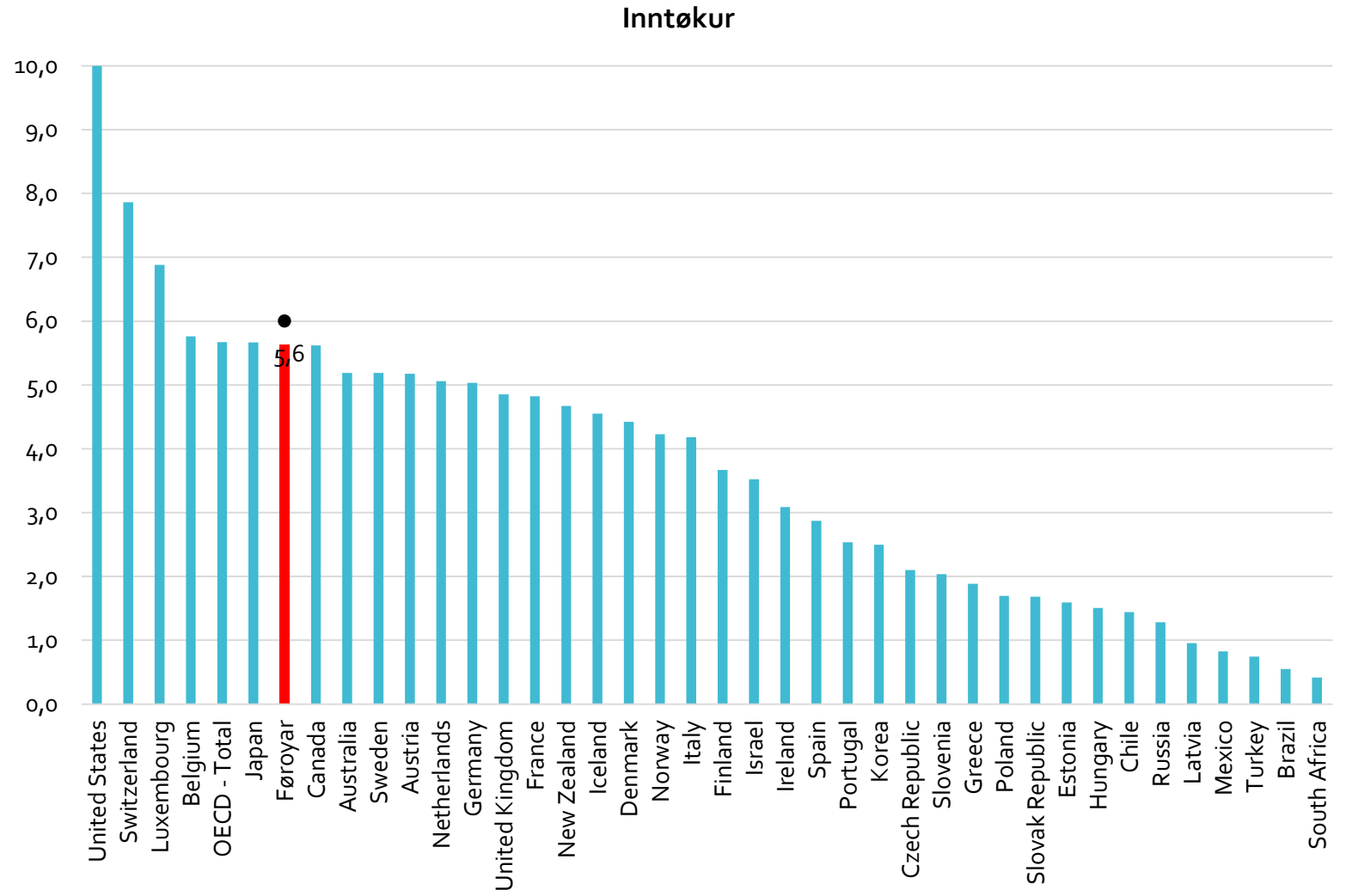
Parametrar

Inntøka pr. capita

Kelda: Hava nýtt donsk tøl

Inntøkur

Inntøkur

greinað

2 parametrar eru fyri inntøku, har vit einans hava tøl fyri annan av hesum, hesir eru:

- Inntøka per capita – BTÚ
- Ognir

Føroyar hava her pláss nr. 6 í heiminum, har vit liggja omanfyri øll okkara grannalond, tá um inntøku ræður, men her skal fyrivarni takast fyri at vit hava ikki tøl fyri ognir, og nýta sostatt eitt miðaltal fyri tann parameturin

Frá seinastu kanning hava vit flutt okkum frá einum 15. pláss til eitt 6. pláss.

Eisini er javnin í samfelagnum vorðin enn betri, sum verður mátað við gini-indexinum, sum Føroya Hagstova kunngerð á hvørjum ári. Sostatt kann sigast at Føroyar er mest javna land í heiminum.

Arbeiði

Indikator nr. 3

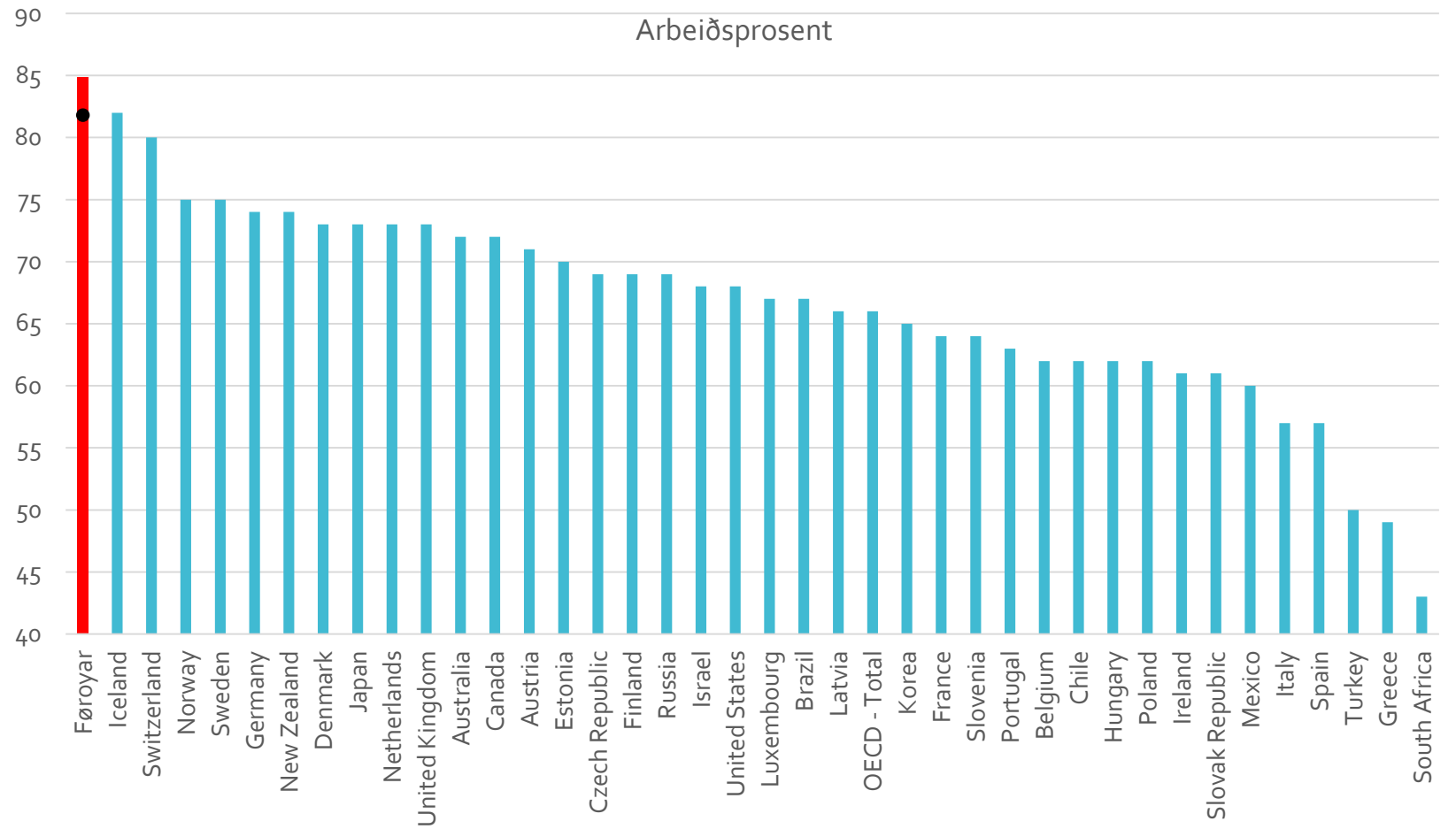
Fólk brúka nógva tíð til arbeiðis, og arbeiði hevur nógva at siga fyri tey. Arbeiðið er ofta tað, sum fólk geva aftur til samfelagið, og gevur teimum virðing og stoltleika.

Gransking vísir, at arbeiðsloysi hevur eina neiliga ávirkan á kroppsliga og sálarliga heilsu og á subjektív lívsnøgðsemi.

Parametrar

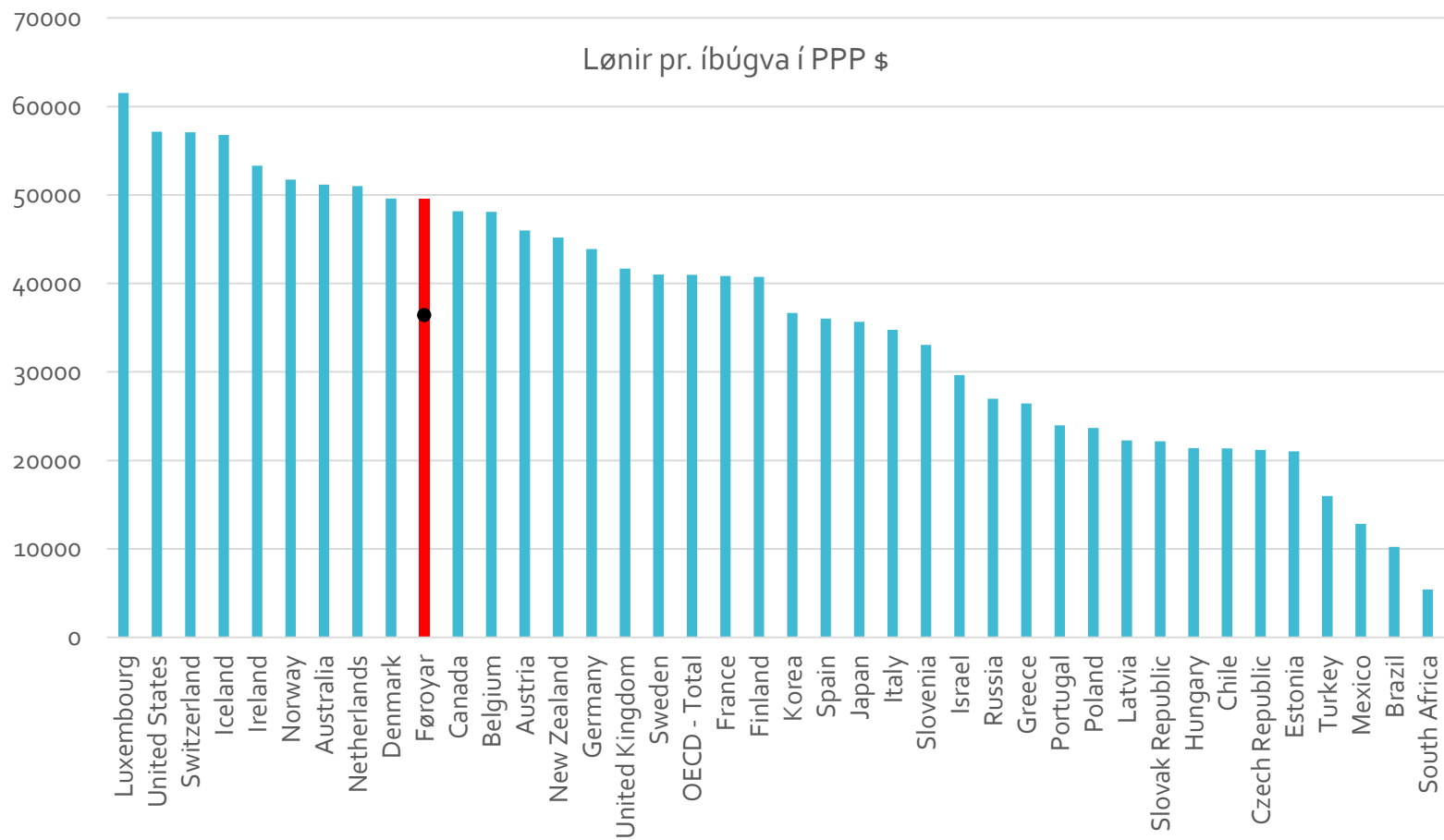
Arbeiði

Kelda: Hagstovan

Parametrar

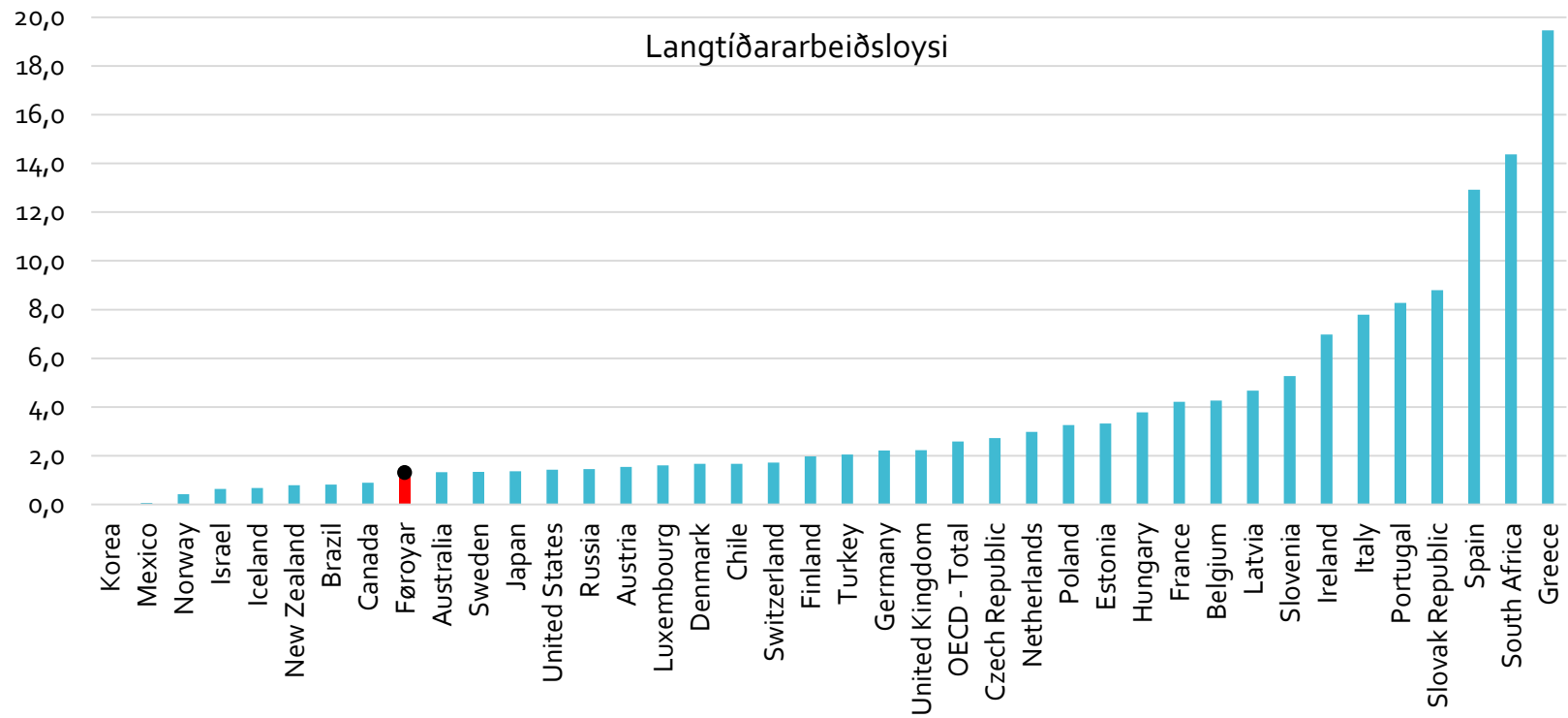
Arbeiði

Kelda: Hava nýtt donsk tøl

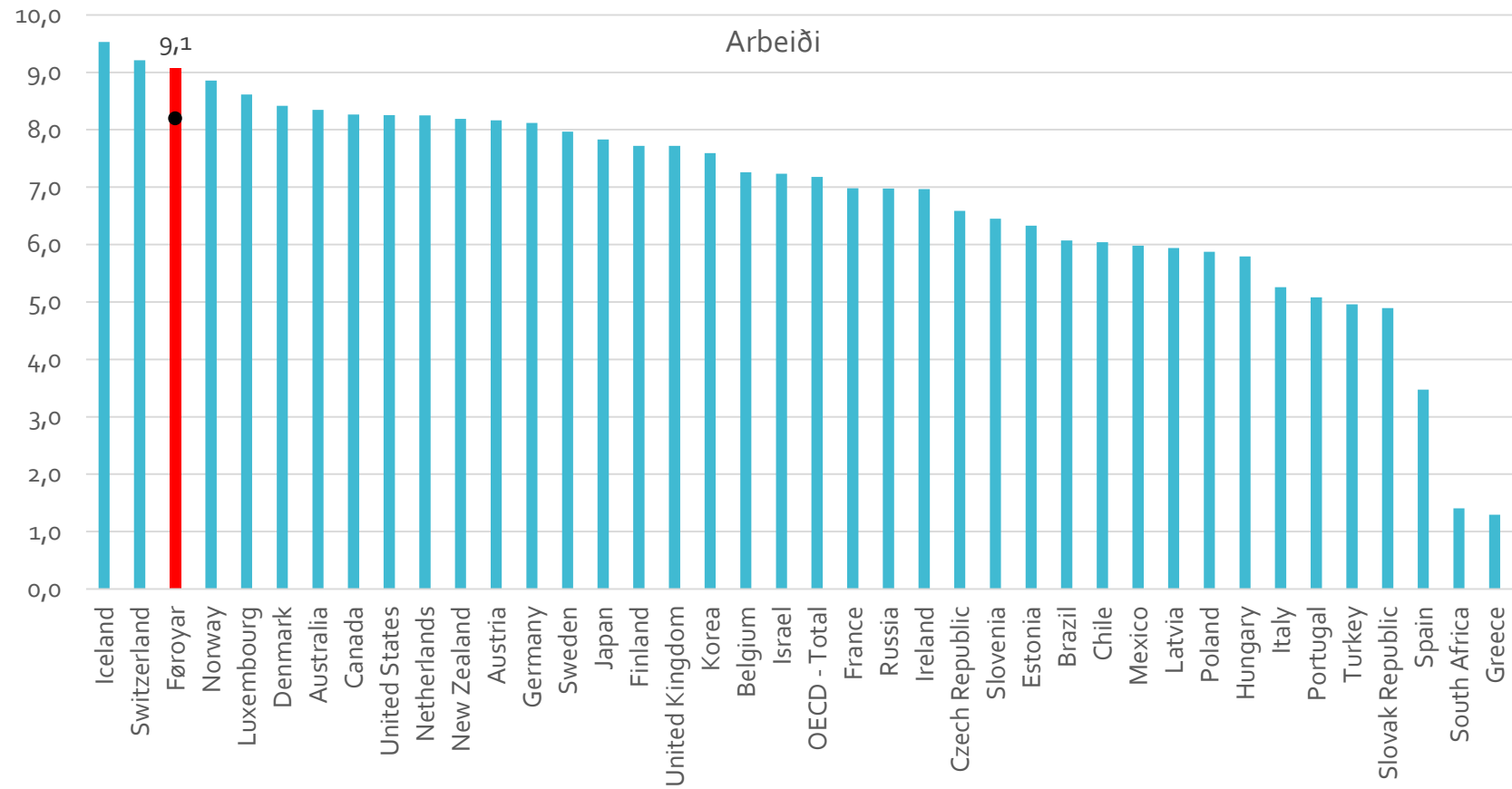
Parametrar

Arbeiði

Kelda: Arbeiðsloysisskipanin

Arbeid

Arbeiði

greinað

4 parametrar eru fyri arbeiði, og vit í Føroyum hava tøl fyri 3 av hesum parametrum.

Arbeiðsfjældina hava vit tøl fyri, eins og vit hava tøl fyri langtíðararbeiðsloysi. Lønirnar eru settar á sama støði sum Danmark. Føroyar er enn á einum fyrsta plássi tá um arbeiðsfjæld ræður. Eisini tá um lønir ræður standa vit okkum væl, eru á einum 3. plássi, og vit hava eisini eitt sera lágt langtíðararbeiðsloysi.

Samlað eru vit á einum 3. plássi í OECD rankingini, sum er tað sama sum í seinastu kanning.

Í Gallupkanningin sæst harafturat, at 95% av føroyingum eru nøgdir við sítt starv samanborið við 90% í seinastu kanning. Soleiðis kann omanfyri nevnda undirbyggjast við enn størri starvsnøgðsemi.

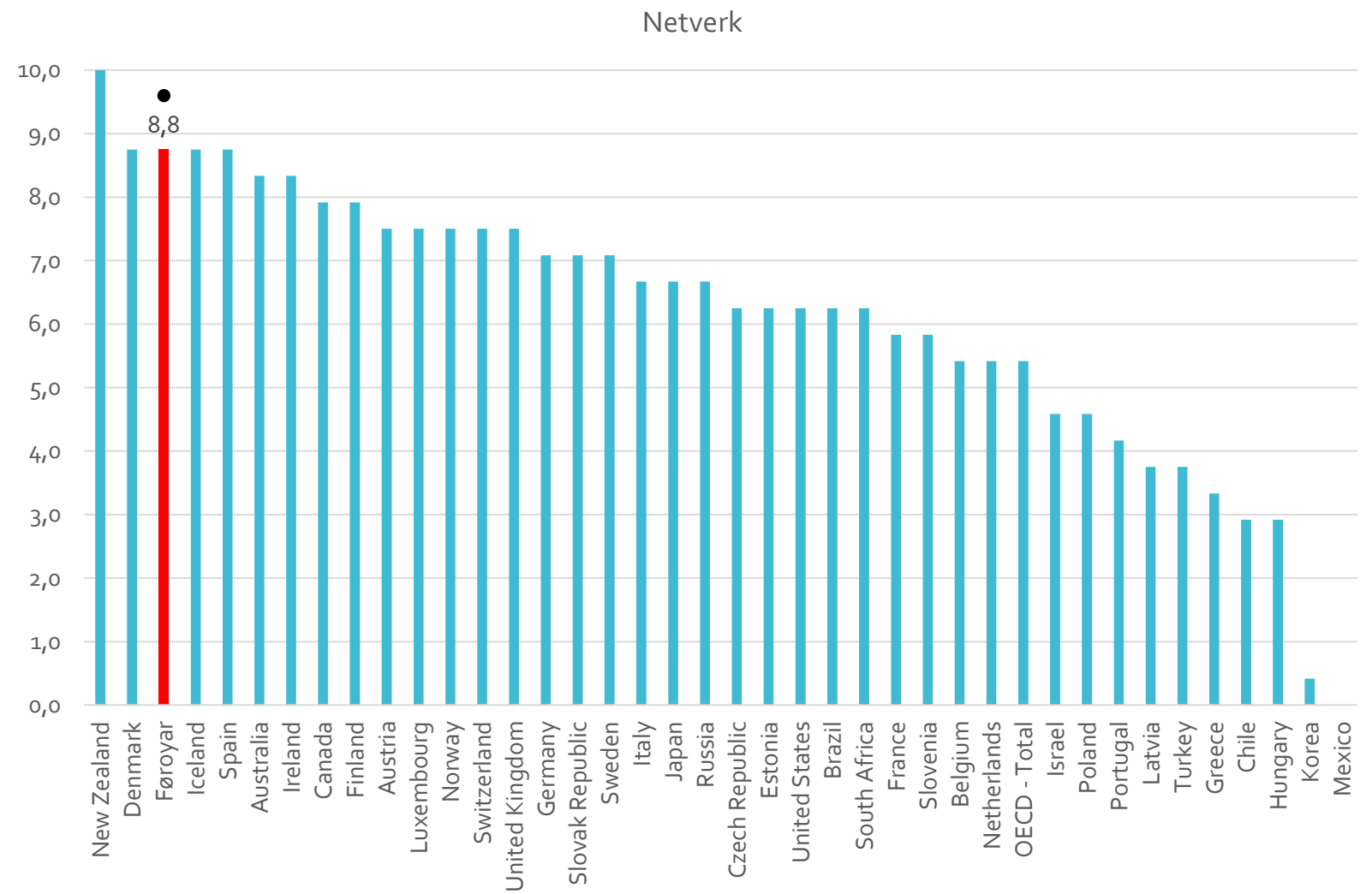
Sosial netverk

Indikator nr. 4

Vit menniskju eru sosialir skapningar. Títtleikin vit eru saman við øðrum og góðskan av sosiala sambandinum hava nógv at siga fyri okkara vælveru.

Fólk njóta at vera saman við øðrum, bæði familju, vinum og starvsfeløgum. Eisini njóta vit aktivitetir meiri, tá vit deila tað við onnur.

Sosial netverk

Kelda: Gallup

Sosial netverk

greinað

Hesin samlaði indikator verður einans mátaður upp á spurningin um sosialt netverk, sum varð spurður í kanninginini hjá Fólkaheilsuráðnum umvegis Gallup, Gallup World Poll. Spurt var í hvønn mun fólk hava onkran, sum tey kunnu heita á, um tey hava tørv fyri tí. Sambært Gallup so hava 96% av føroyingum onkran at heita á, og er hetta talið tað sama sum í undanfarnu kanning.

Eins og sæst á grafinum, so er Føroyar farið eitt sindur niður eftir hesum stiganum. Kortini eru vit farin uppeftir í rangordanini, soleiðis at vit nú eru á einum 3. plássi heldur enn einum sætta plássi.

Gallupkanningin vísir, at 83 % av okkum harafturat eru saman við vinum í minsta lagi eina ferð um vikuna, og at hetta í størri mun er galdandi fyri heilt ung fólk millum 15 og 24 ár.

Útbúgving

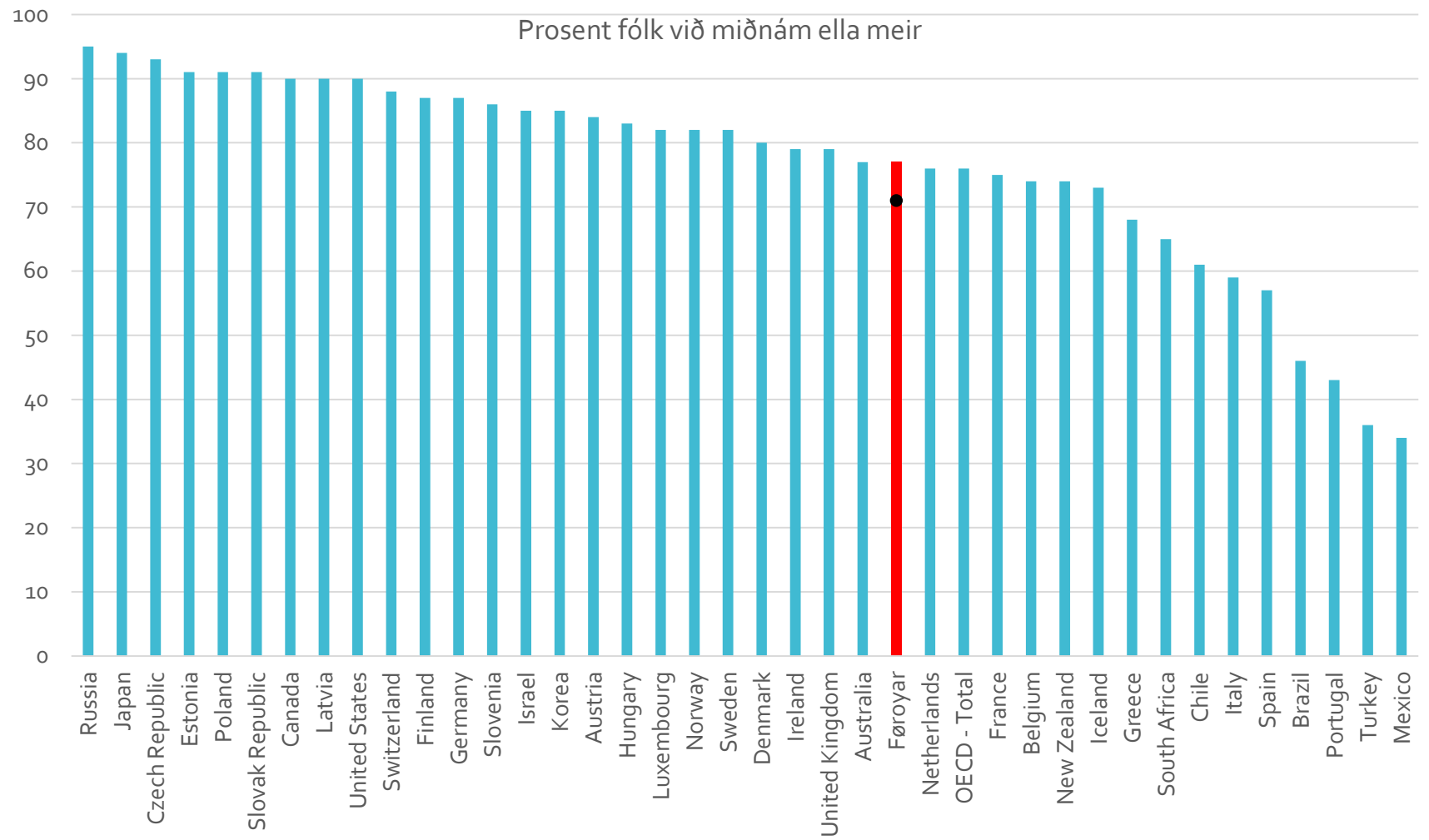
Indikator nr. 5

Her eru væl grundaðir indikatarar fyri útbúgving, sum geva eina grundleggjandi mynd av útbúgvingarstøðuni hjá vaksnum og ungum í einum modernaðum samfelagi.

Fólk í OECD londum eru vorðin alt betri útbúgvin seinastu mongu árin, og eisini eru londini farin at líkjast hvørt øðrum meiri og meiri.

Parametrar

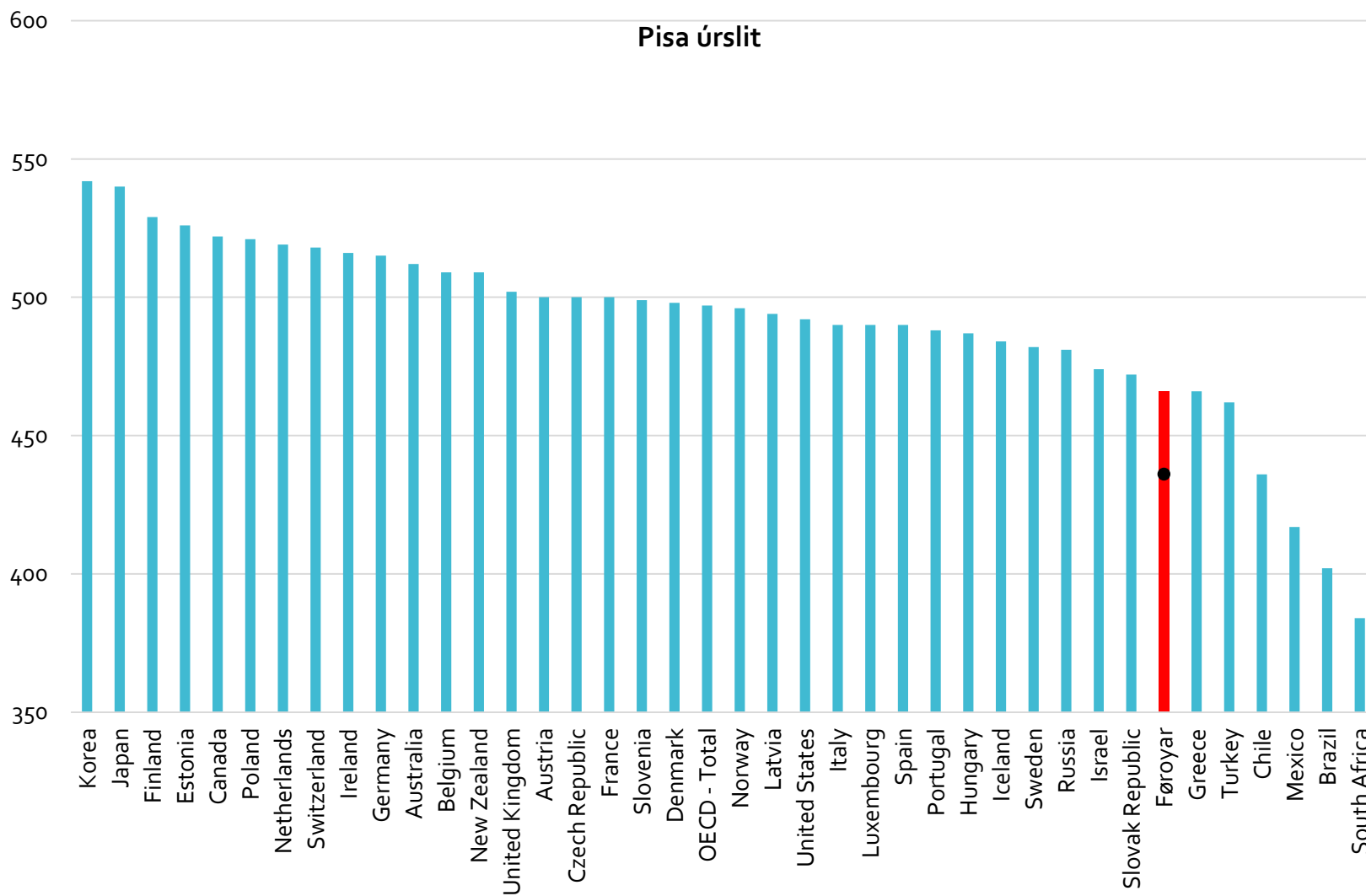
Útbúgving

Kelda: Hagstovan (Manntal)

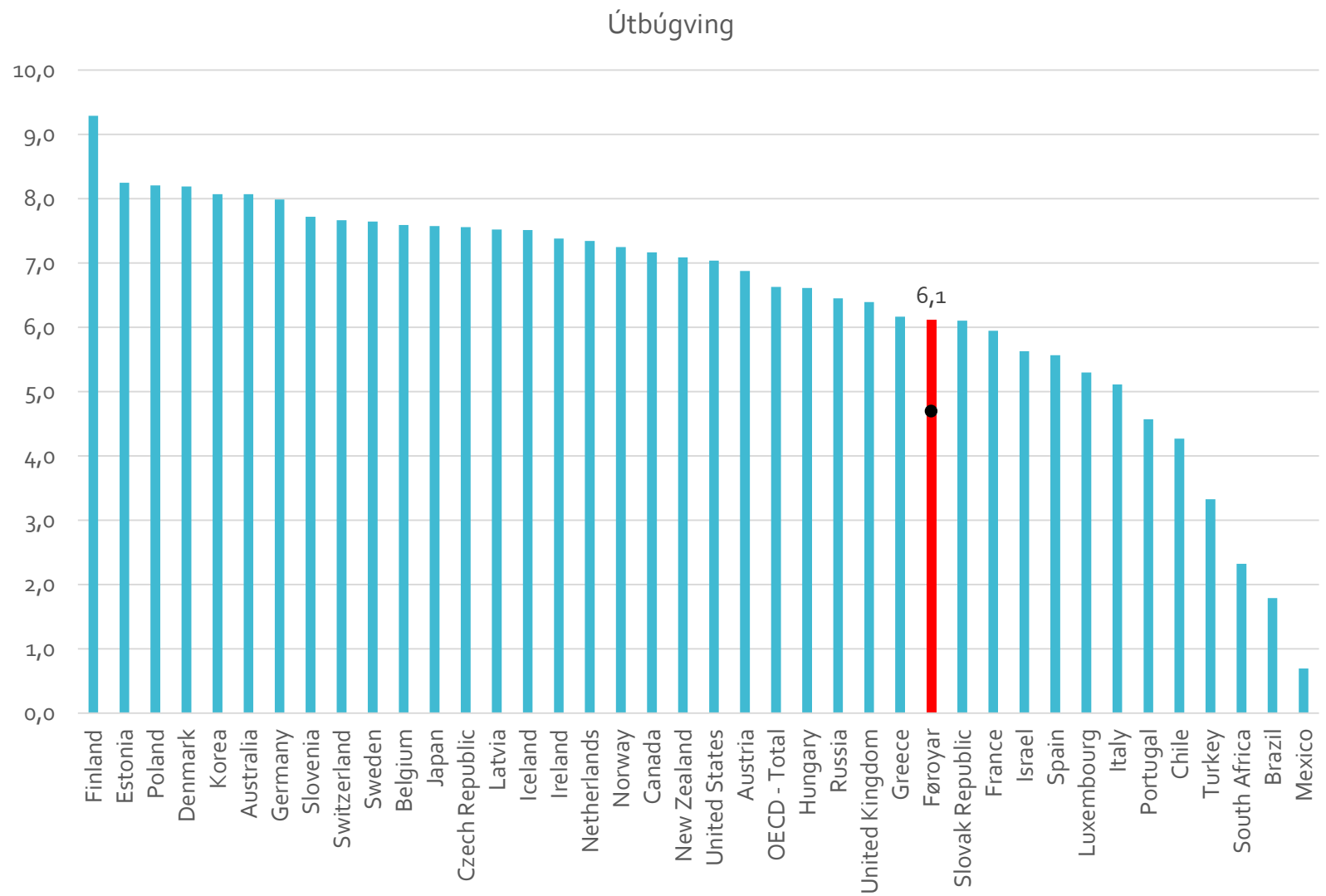
Parametrar

Útbúgving

Kelda: Mentamálaráðið

Útbúgving

Útbúgving

greinað

Hetta er einasti indikatorur, har Føroyar veruliga ikki megna at vera í toppinum av OECD londunum. Samstundis eru vit millum tey lond, sum lutfalsliga brúka mest pengar uppá útbúgving.

Tá tað kemur til miðnámsútbúgving, liggja vit á leið í OECD miðaltalinum, men hava eina ranking sum nr. 28 land í røðini samanborið við nr. 31 í seinastu kanning.

Tá tað kemur til PISA úrslitið, so liggja vit í botninum av OECD londunum sum 7. aftasta landið, og nakað langt frá OECD meðal talinum.

Kortini vísir Gallupkanningin, at vit føroyingar halda, at okkara børn hava møguleika fyri at læra og mennast hvønn dag, og er hetta talið vaksið frá 90% til 93%.

Umhvørvi

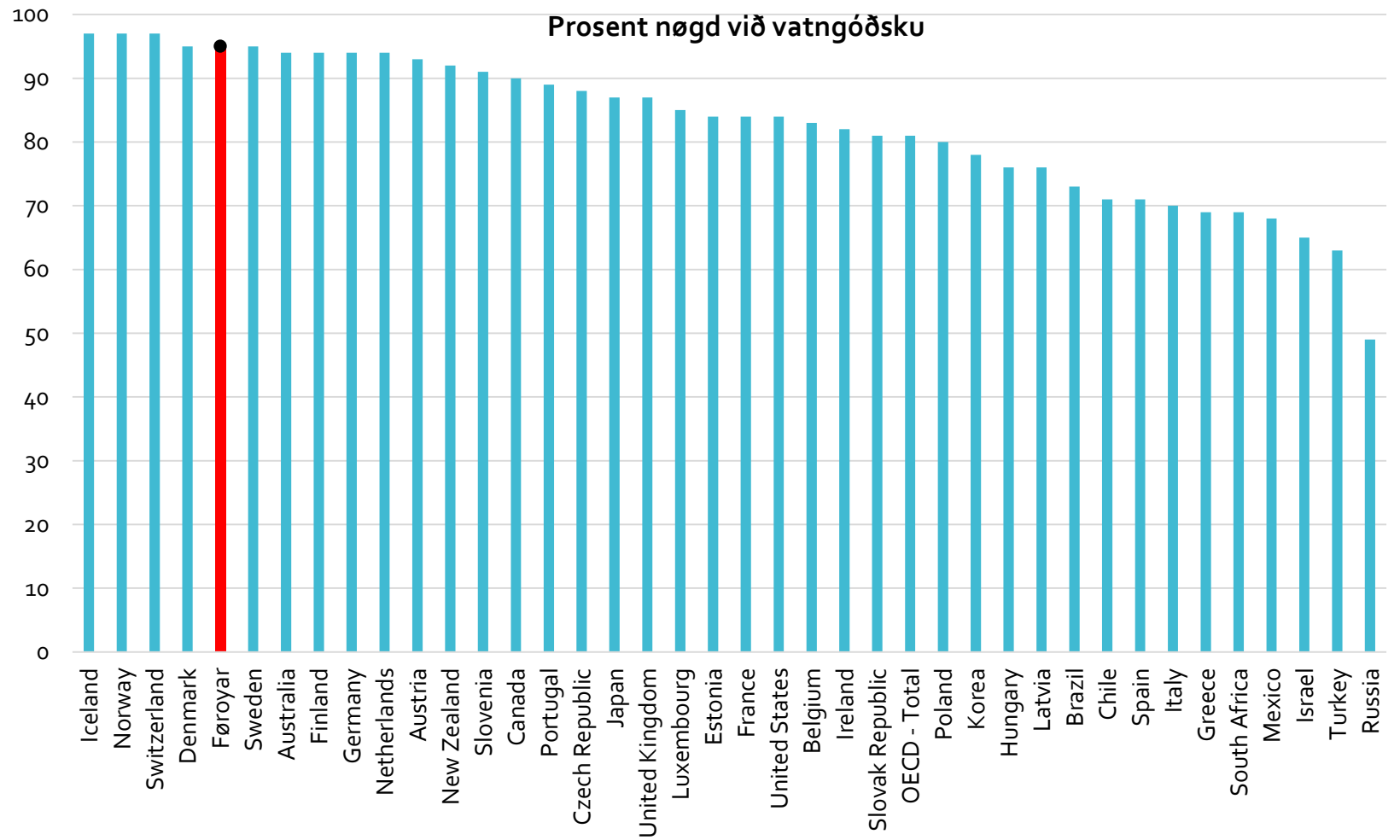
Indikator nr. 6

Fólk eru nógv ávirkaði av, hvussu heilsugott fysiska umhvørvið er at liva í. Árinið av dálking, vandamiklum evnum og larmi hava stóra ávirkan á heilsuna.

Flestu fólk seta prís uppá vakurleika, reinleika og eitt heilsugott umhvørvi, har tey búa. Fólk hugsa eisini um, at jørðin verður niðurslitin.

Parametrar

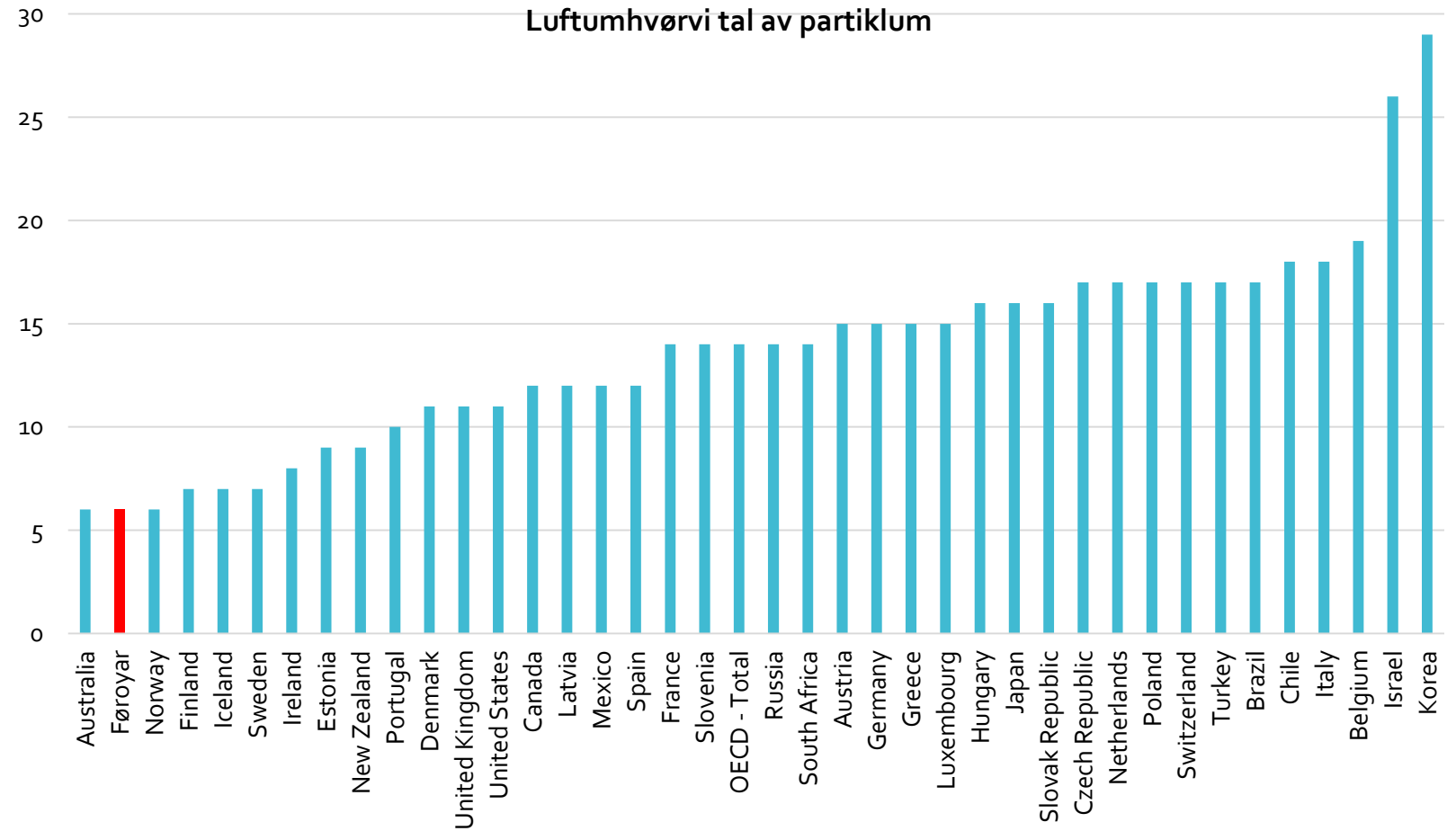
Umhvørvi

Kelda: Gallup

Parametrar

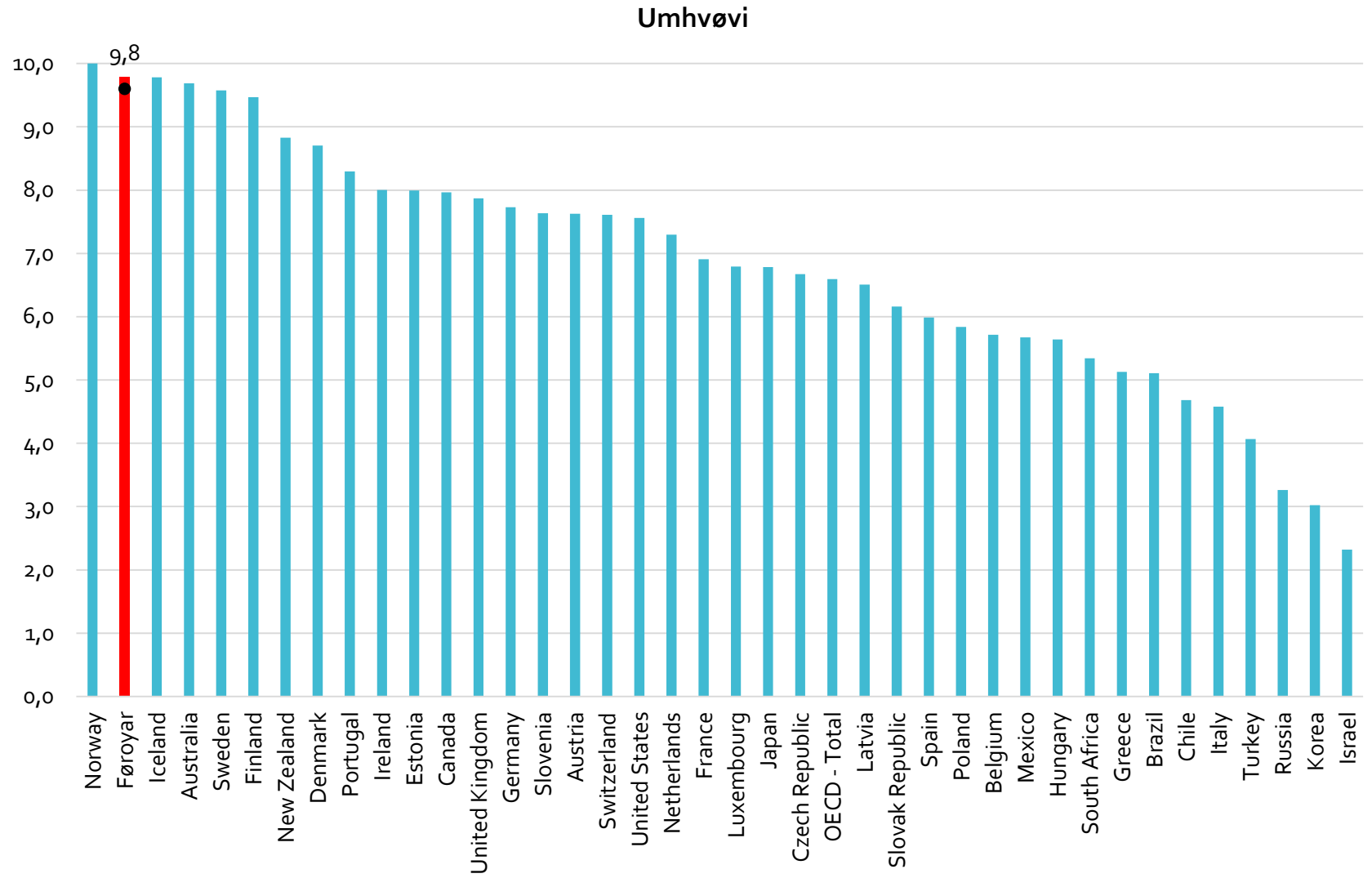
Umhvørvi

Kelda: Umhvørvisstovan

Umhvørvi

Umhvørvi

greinað

Innan umhvørvi hava vit ein nýggjan parameter, sum ikki var gjørligur í seinastu kanning. Hetta er parameterin fyri luftgóðsku. Luftmátarar eru settir upp í miðbýnum í Havn og í Havnardali, sum máta smáu partiklarnar í luftini, sum ávirka okkara heilsustøðu.

Umhvørvisstovan hevur tøl frá 2014 (hini londini hava fyri 2013). Okkara luftgóðska lá hetta árið á 6,4 men var ein ávís óvissa um hetta tal og er tað minkað síðan til 4,9 í miðal árliga í 2016. Vit hava mett okkara tal til 6 fyri 2013. Noreg hevur eisini eitt tal, sum eitur 6 og td. Suður Korea liggur heilt á 29.

Fyri vatngóðsku valdu vit at nýta sama tal, sum í seinastu kanning, sum er eftir Gallup World Poll.

Samlað geva hesi tøl Føroyum eina ranking, sum er nr. 2 eftir OECD, har einans Noreg er frammanfyri okkum og Ísland er á einum 3. plássi.

Samfelagsluttøka

Indikator nr. 7

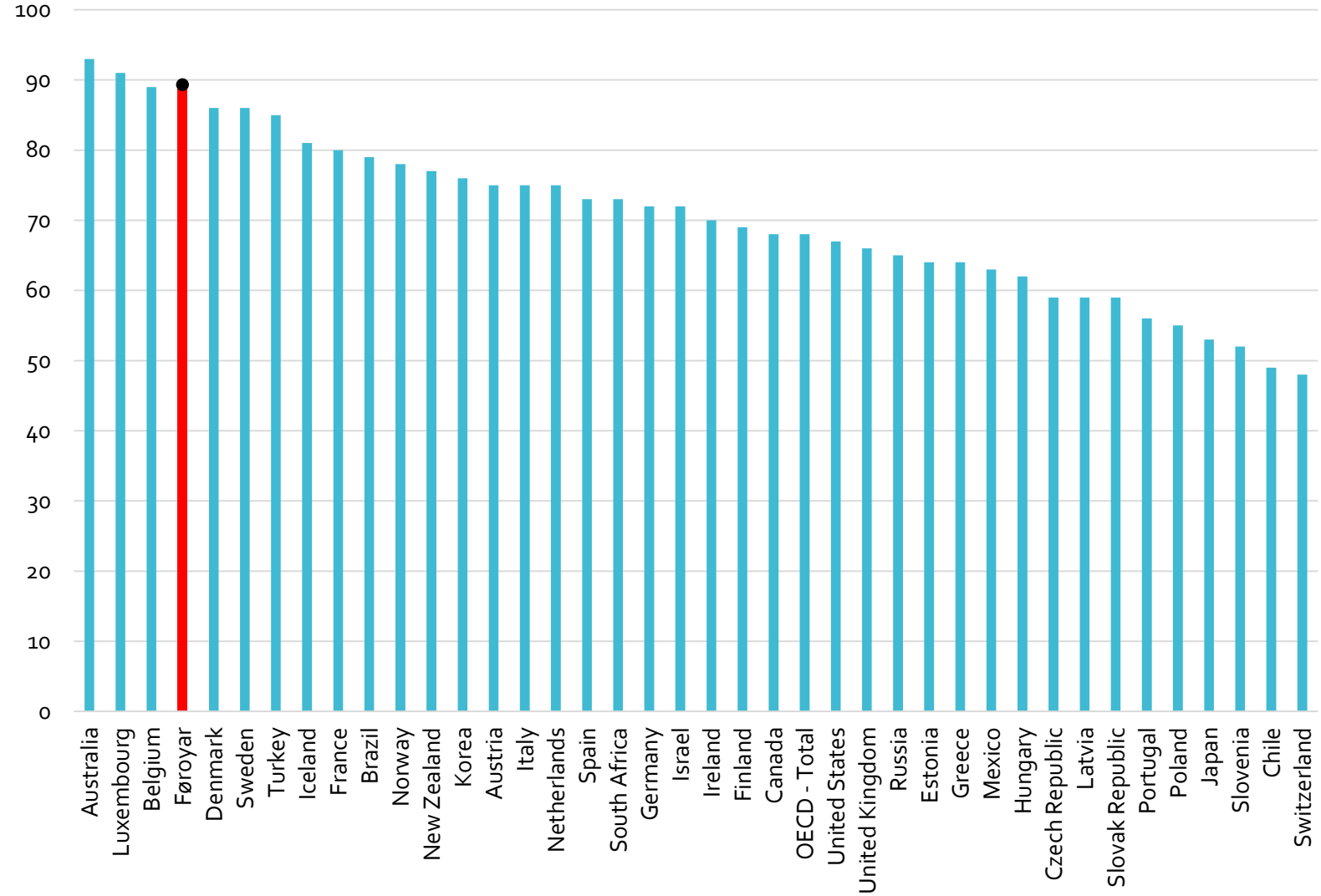
Tað hevur týdning fyri vælveruna hjá fólki at vera við til at velja landsins stjórn og at vera ein partur av politikkinum í samfelagnum.

Samfelagsluttøka ger, at fólk betur taka sær av sínum egna lívi og at tey kenna, at tey hoyra til, kenna meiri álit og tey kanna seg sosialt inkluderaði.

Parametrar

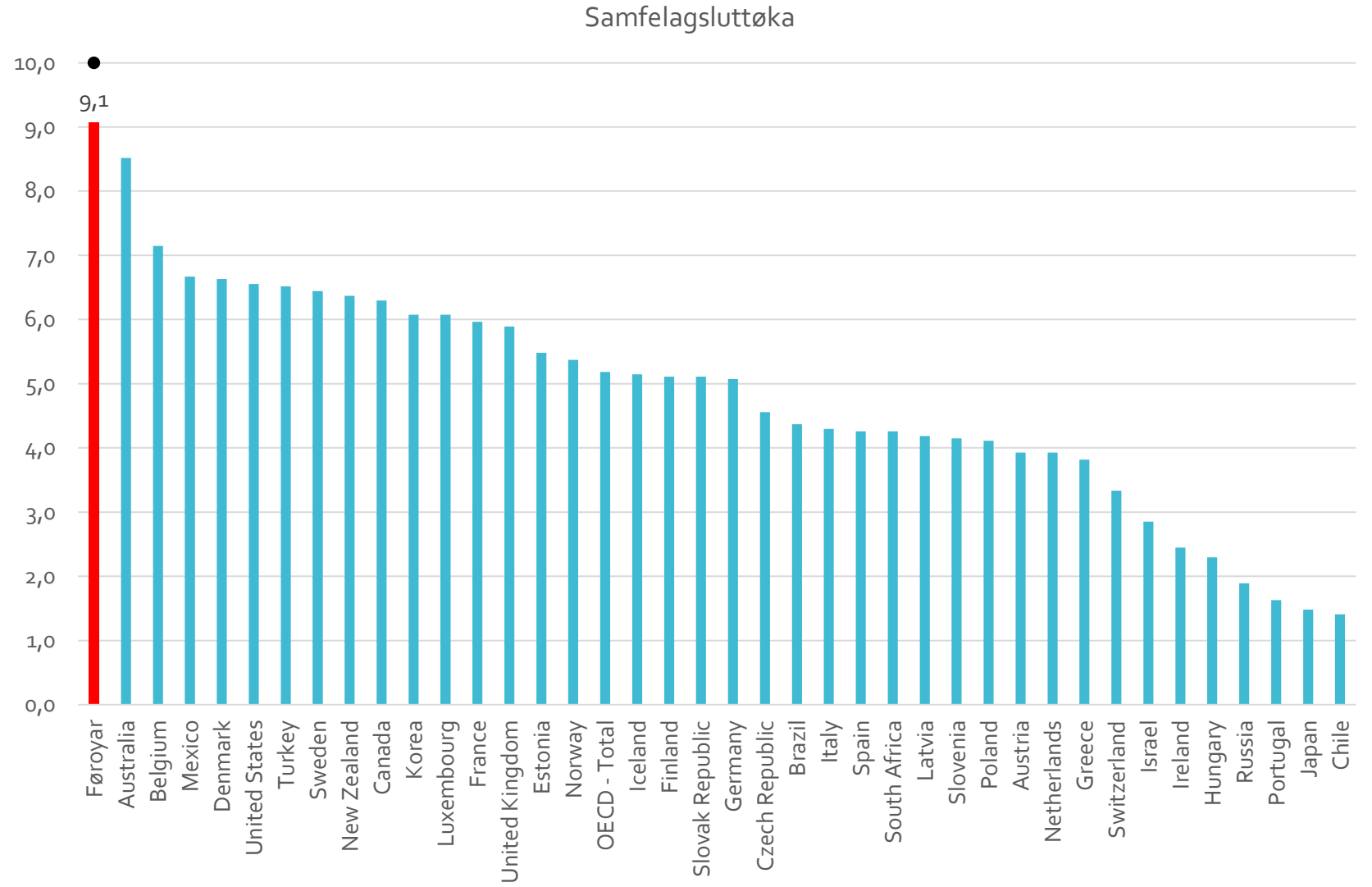
Samfelagsluttøka

Valluttøka

Kelda: kvf.fo/val

Samfelags luttøka

Samfelags luttøka

greinað

Vit liggja framvegis á einum fyrsta plássi viðvíkjandi samfelagsluttøku. Vit hava bara tøl fyri valluttøku, tí hin parameturin er ikki til fyri Føroyar. Tann parameturin skal lýsa 'stakeholder engagement'. Tá tann parameturin ikki finst fyri Føroyar verður miðaltalið fyri Føroyar bert valluttøkan.

Valluttøkan í Føroyum er serliga høg. Her liggja vit á einum 4. plássi í OECD, og hevur rákið við lítlari valluttøku ikki rakt Føroyar enn, eins og tað hevur rakt fleiri onnur OECD lond. Hetta vísir, at føroyingar eru sera áhugaðir í samfelagnum og luttaka virkið. Eisini vísir gallupkanningin, at føroyingar hava stórt álit á rættarskipanini, har heili 84% siga seg hava álit, í mun til 80% í seinastu kanning.

Føroyingar hava stórt álit á landsins stýri, nógv størri enn við seinastu kanning, har hesaferð 63% siga seg hava álit á landsins stýri. Tølini við seinastu kanning vóru 46%. Eisini siga føroyingar seg hava stórt álit á valskipanini, sum er 86% í mun til 77% til seinasta val.

Hetta eru sera sunn tøl, sum undirbyggja 1. plássið í OECD rankingini.

Í seinastu kanning varð væntað, at Føroyar fóru at fylgja OECD rákinum viðv. hesum parametri, men so er ikki enn.

Heilsa

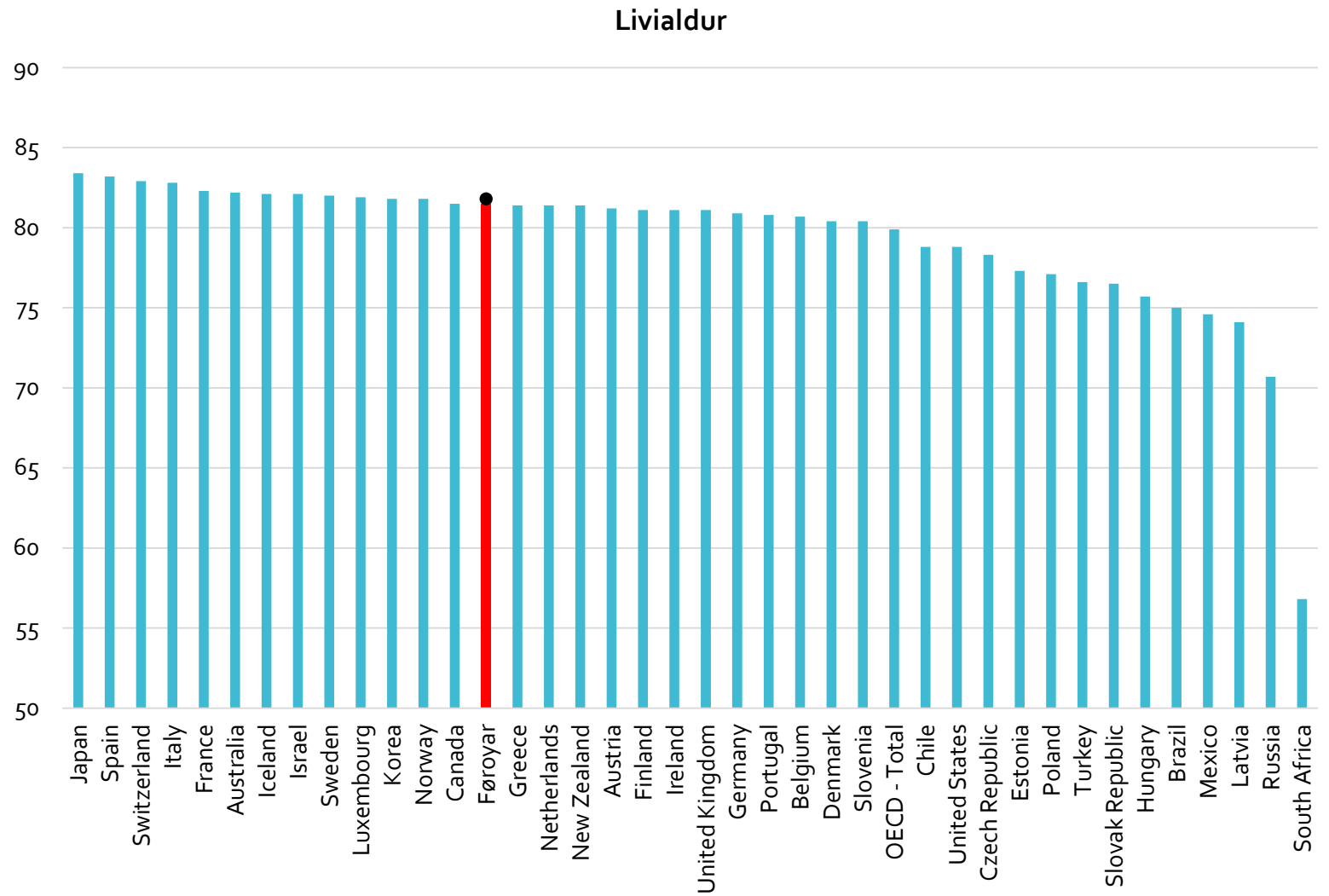
Indikator nr. 8

At hava eina góða heilsu er eitt tað størsta virðið í lívinum hjá menniskjum. Heilsan ávirkar arbeiði, útbúgving, lívsnøgðsemi, inntøku og virkið at luttaka í sosialum virksemi.

Heilsan er torfør at máta, tí hon fatar um lívslongd, nærveran av kroniskum sjúkum og bæði kroppslig og sálarlig heilsa.

Parametrar

Heilsa

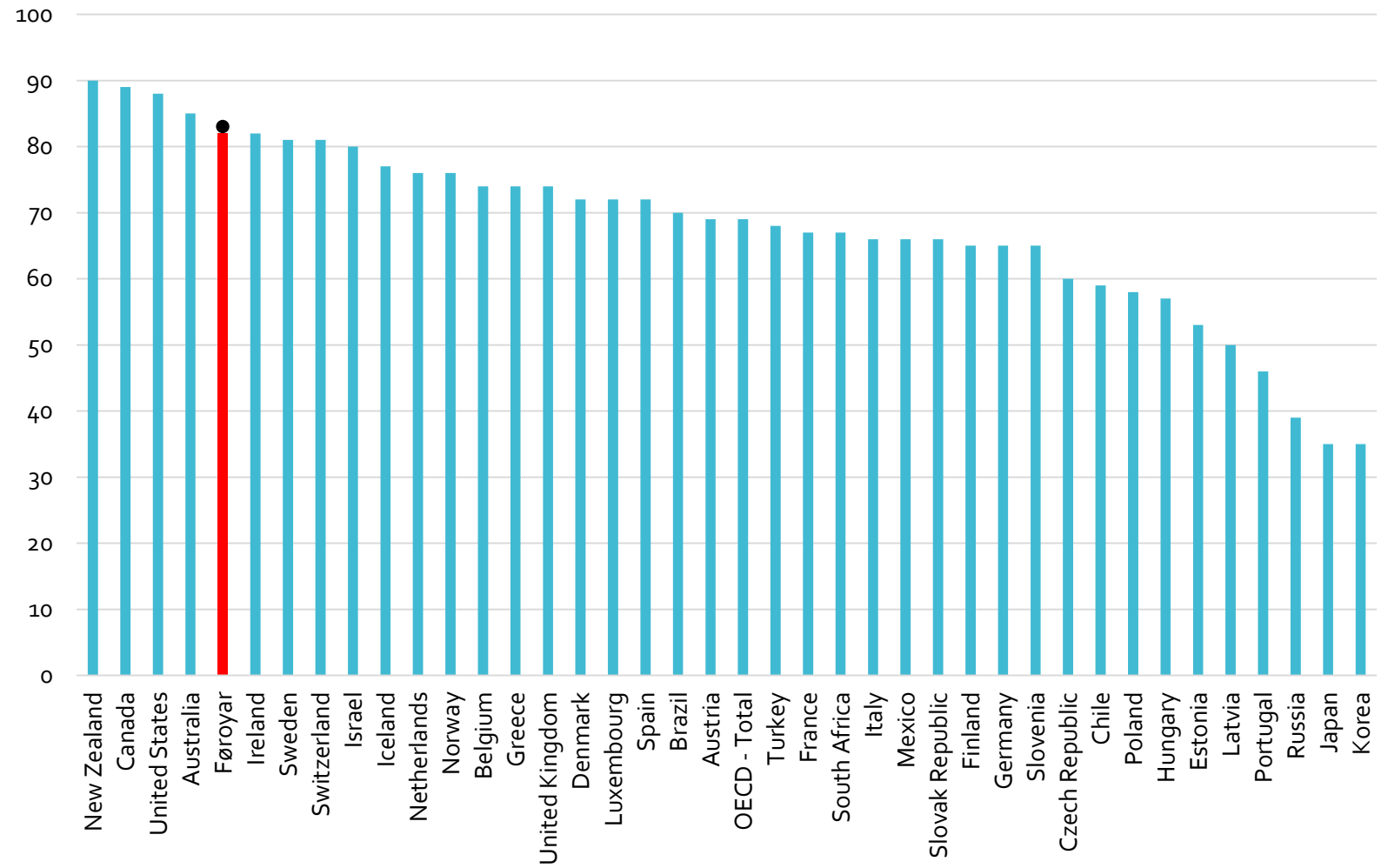
Kelda: Hagstovan

Parametrar

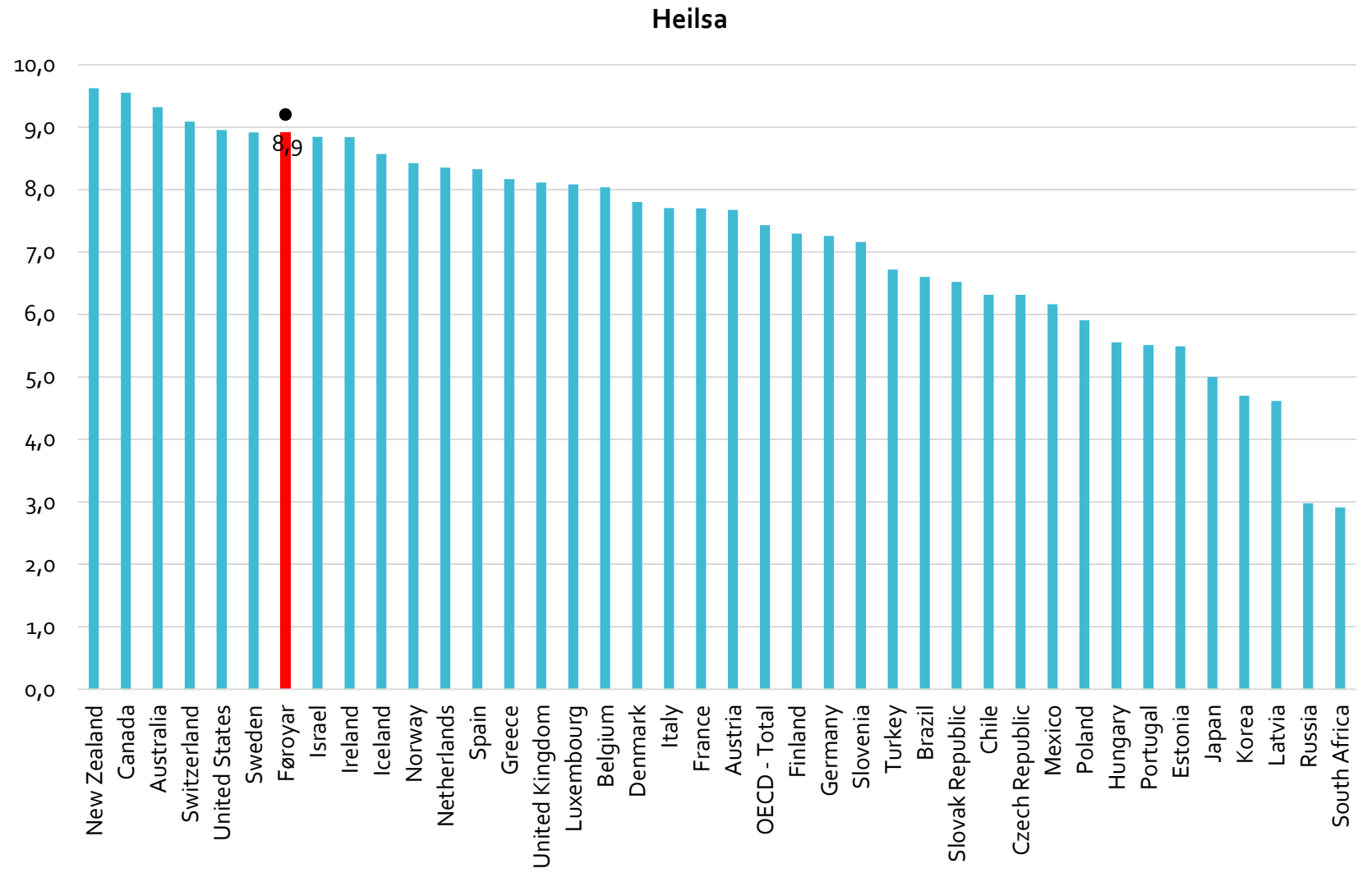
Heilsa

Sjálvmett heilsa

Kelda: Gallup

Heilsa

Heilsa

greinað

Føroyar eru farnar niður í ranking innan heilsu. Vit vóru í seinastu kanning á stig 3 og hesaferð eru vit á stig 7.

Okkara livialdur er á sama stigi, men minkaður eitt vet síðani seinast. Eitt vet hægri prosentstig siga seg hava eina góða heilsu, frá 78% til 82%.

Sostatt hava vit í Føroyum helst ikki fingið eina so nógv verri heilsu enn til seinastu kanning, men vit kunnu taka samanum og siga, at nøkur av hinum londunum hava yvirhálað okkum.

Samstundis kann so eisini takast samanum, at 17% siga seg hava heilsutrupulleikar, sum er ein avbjóðing fyri Føroyar.

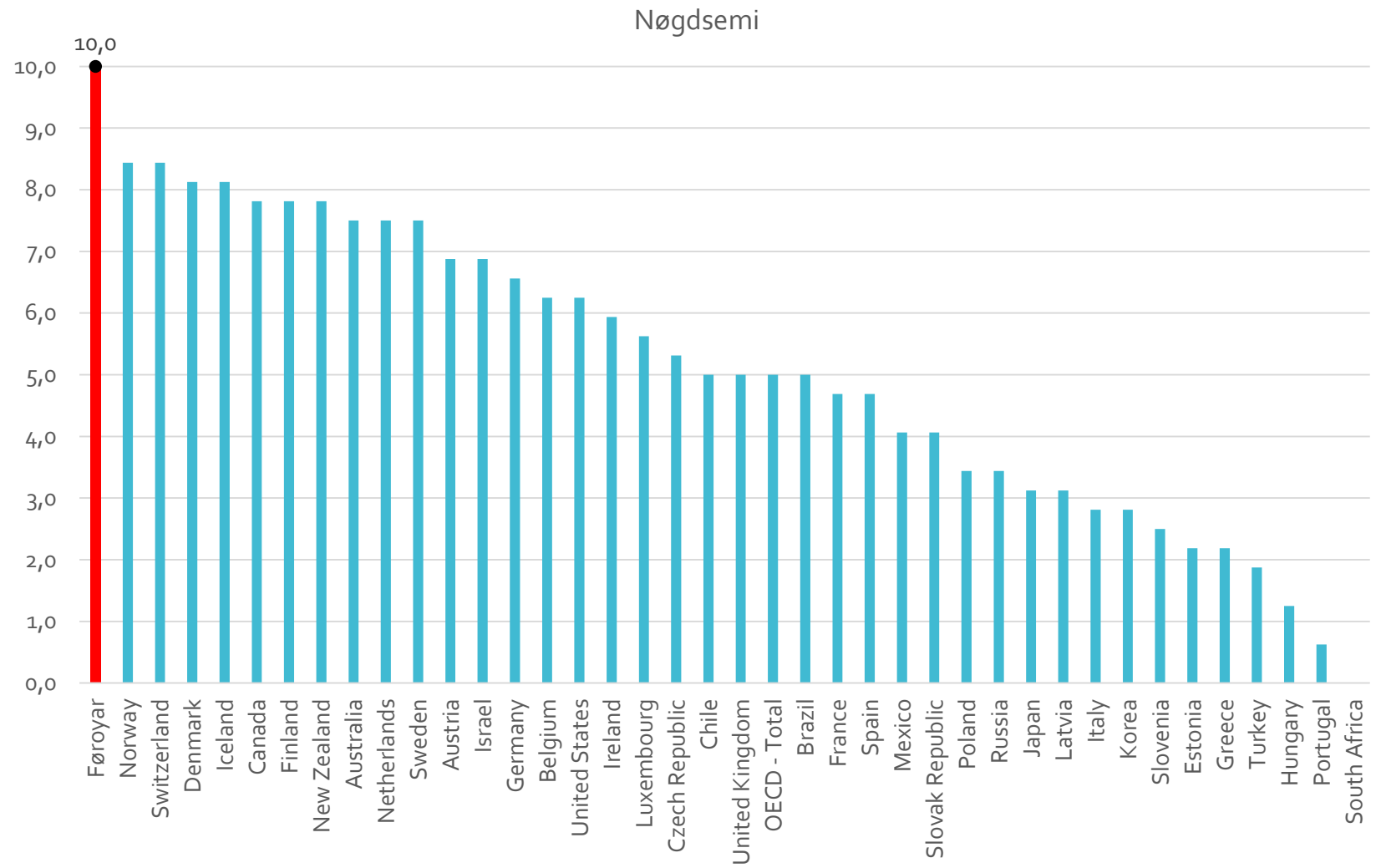
Lívsnøgðsemi

Indikator nr. 9

Høvuðsspurningurin biður fólk evaluera teirra lív sum eina heild, og spyr eisini inn til nakrar kenslur tey uppliva. Bæði jaligar og neiligar.

Sum heild kann sigast, at fyri OECD lond, so er subjektiva lívsnøgðsemi gott og harvið er vælveran millum fólk rættuliga góð.

Nøgðsemi

Kelda: Gallup

Nøgdsemi

greinað

Hesin parametur verður einans roknaður út út frá spurninginum um lívsnøgsemi:

- Á einum stiga frá 0-10, har 0 er ringasta lívið fyri teg og 10 er best møguliga lívið fyri teg, hvar á stiganum ert tú í dag?

Júst í hesum spurningi kann sigast, at føroyingar spreingja skalan fyri lívsnøgsemi, har vit hesaferð eru komin upp um 8 á skalanum, har onki annað land í OECD er. Í seinastu kanning var Føroyar eisini á einum fyrstaplássi við 7,9.

Eisini kann sigast, at føroyingar síggja ljóst uppá framtíðina, tí vit um 5 ár vænta okkum at vera á stig 8,7 í mun til 8,5 við seinastu kanning.

Størst optimisma er at síggja hjá teimum ungu, sum eru omanfyri 9 í stigi um 5 ár, meðan størst lívsnøgsemi í lötuni er at síggja hjá fólki millum 40 og 45 ár.

Eisini kann sigast út frá Gallupkanningini, at føroyingar kanska kenna seg minni hvíldar, tá 21% í mun til 15% í seinastu kanning sig, at tey ikki kenna seg hvíldan.

Tryggleiki

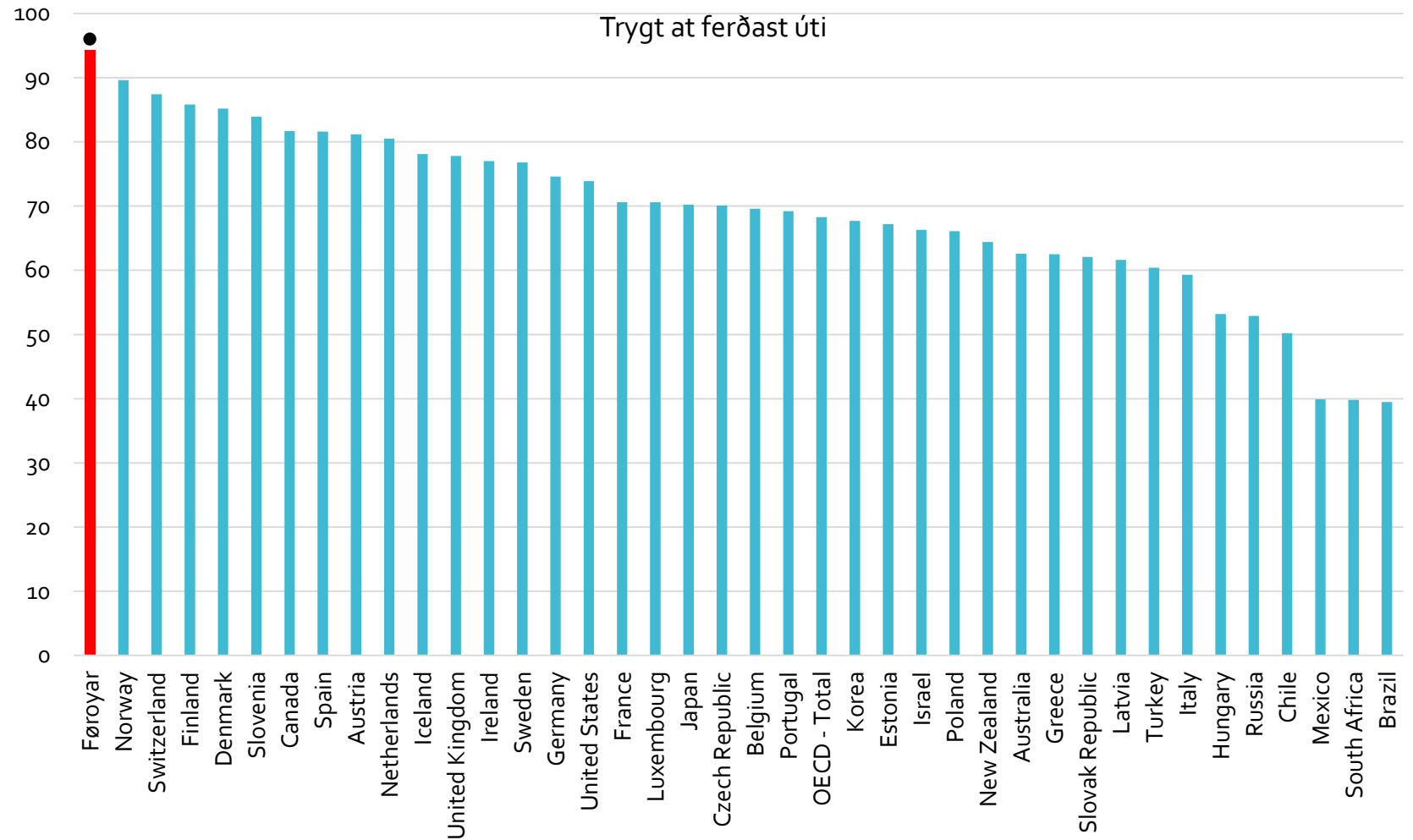
Indikator nr. 10

Persónligur tryggleiki hefur nógv at siga fyri vælveruna hjá fólki. Nógv ávirkar tryggleikakensluna, og kriminalitetur er mest vanligi indikatorin.

Kriminalitetur kann leiða til morð, kropsliga pínu, tjóvarí, strongd og angist. At liva í einum tryggum umhvørvi hefur tískil týdning fyri vælveru.

Parametrar

Tryggleiki

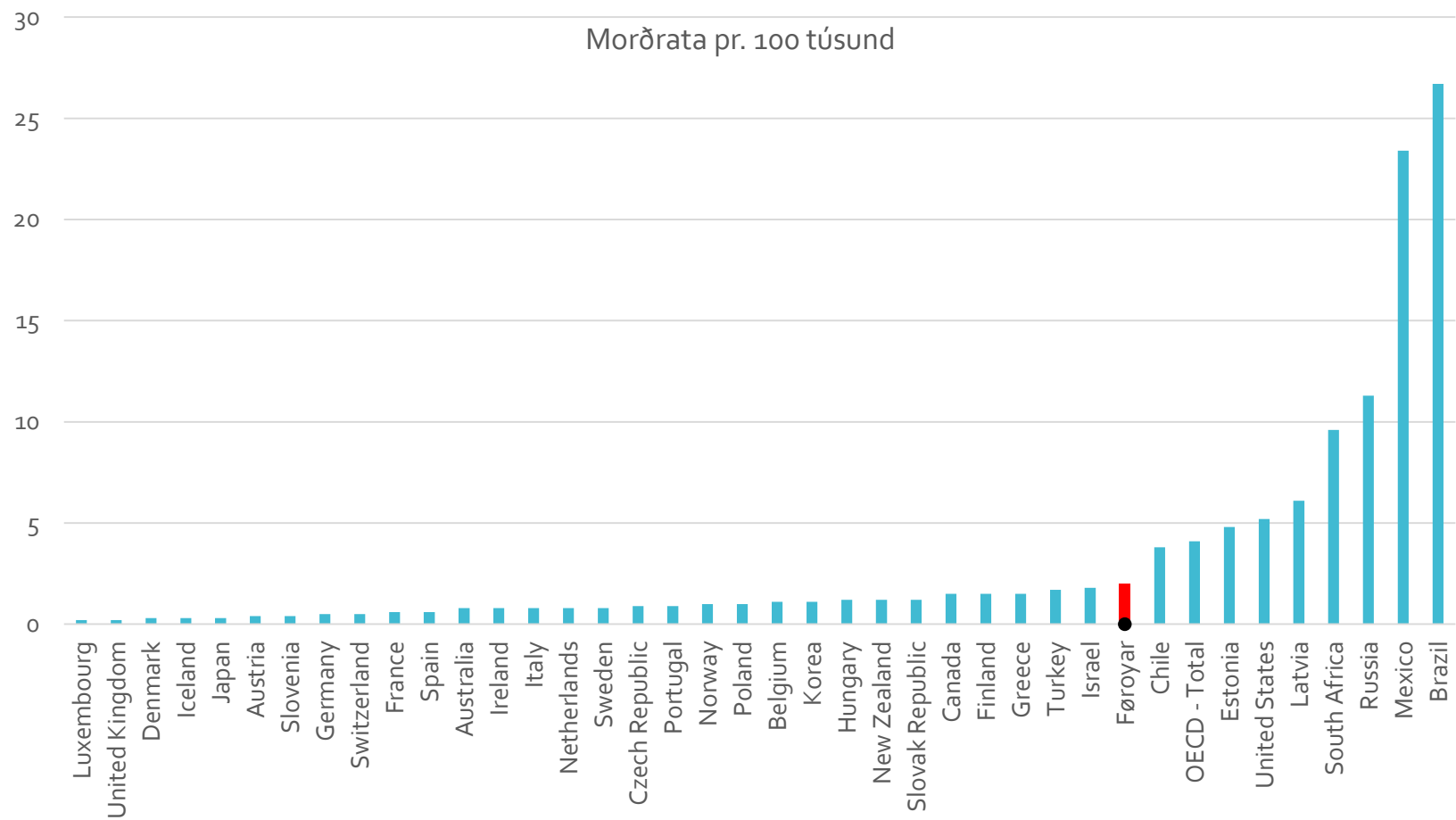

Kelda: Gallup

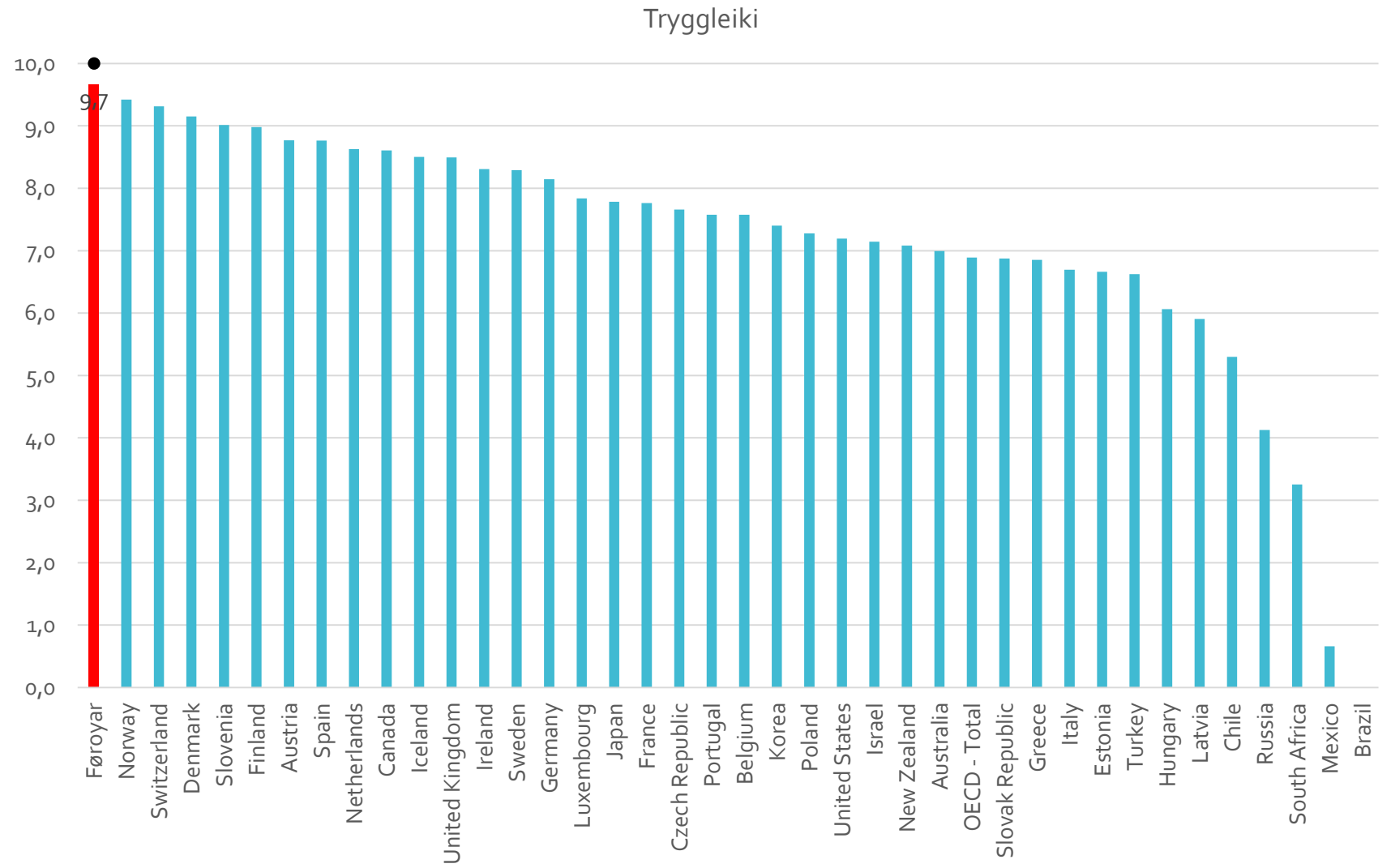
Parametrar

Tryggleiki

Kelda: Landslæknin

Tryggleiki

Trygggleiki

greinað

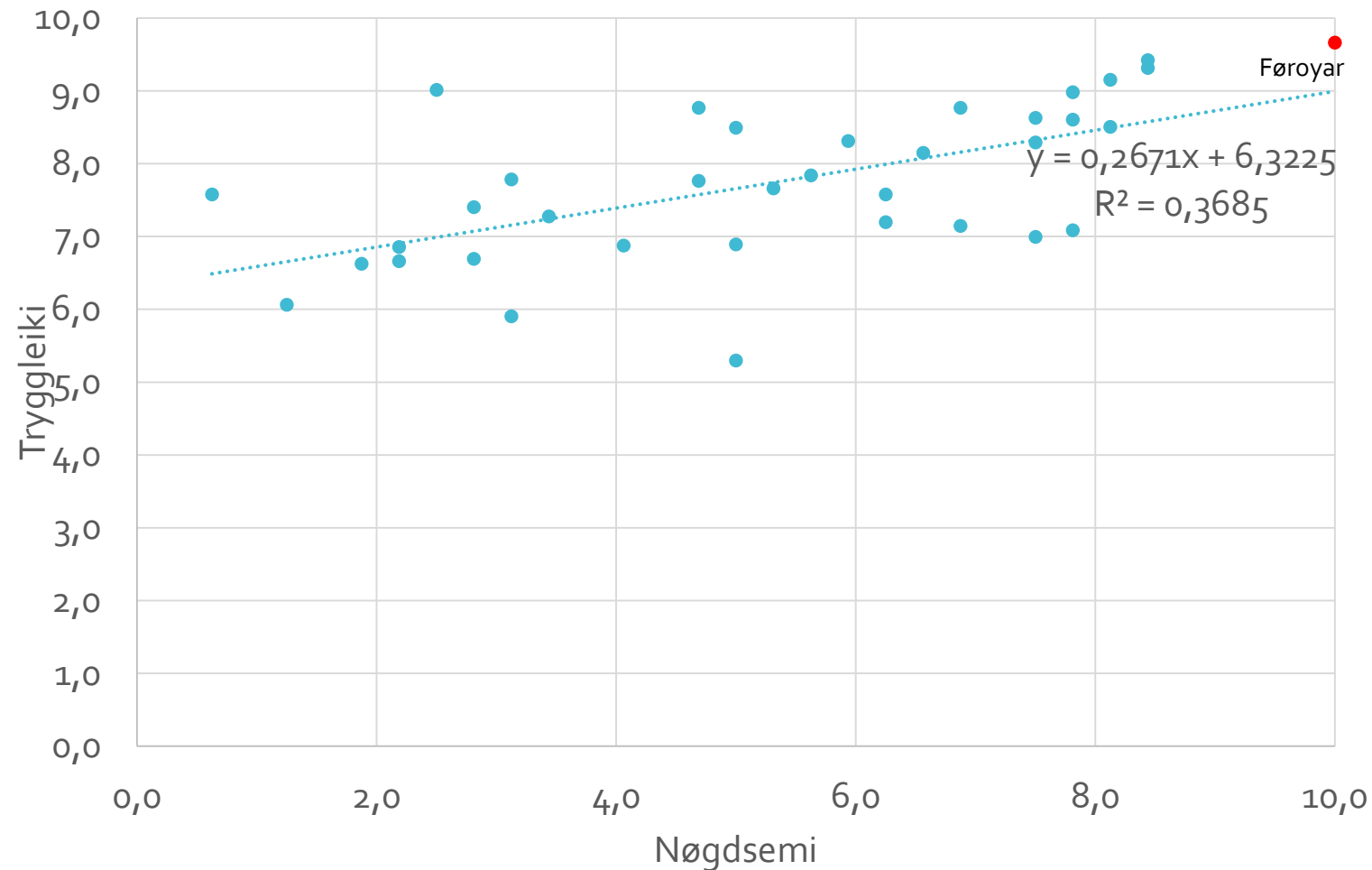
Tá tað kemur til trygggleika eru vit farin nakað niður eftir í poengum, men eru framvegis á einum 1. plássi.

Tá um morð ræður, so hava vit havt morð síðani seinast (eitt var í 2014), og liggja tí ikki so væl fyri sum seinast í rankingini. Harafturat vóru 96% seinast, sum kendu seg trygg at ganga úti mótvegis 94,3% hesaferð. Og at enda eru tað fleiri, sum kenna seg hava verið úti fyri harðskapi sambært Gallupkanningini.

Sostatt, hóast Føroyar er í toppi fyri tryggastu lond í heiminum, so kunnu vit tó konkludera, at vit ikki kenna okkum eins trygg sum vit gjørdu í 2013.

Korrelati3n millum tryggleiki og n3gdsemi

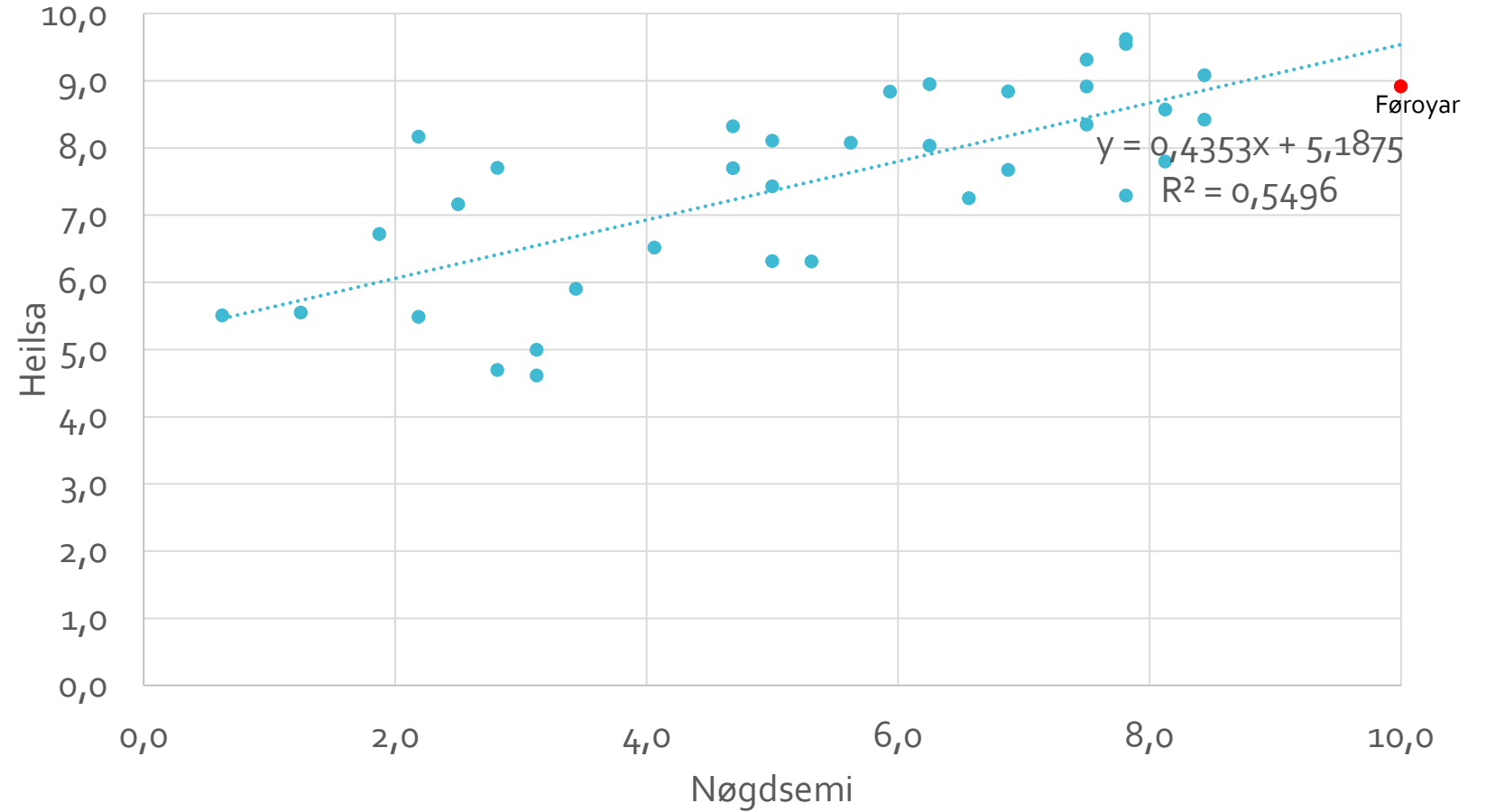
Korrelati3n millum tryggleika og l3vsn3gdsemi

Viðm.: Ikki OECD lond t3kin burtur3r

Korrelati3n millum heilsu og n3gdsemi

Korrelati3n millum heilsu og l3vsn3gdsemi

Korrelati3n millum innt3ku og n3gdsemi

Korrelati3n millum innt3ku og l3vsn3gdsemi

